

**ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา:
กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**
**The Relationship between Company Characteristics and R&D Disclosure:
A Case of Listed Companies in Stock Exchange of Thailand**

ปนัดฐา พิมพกาญจน์
Panatta Pimpakarn

**วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy
Prince of Songkla University**

2563

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา:

กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Relationship between Company Characteristics and R&D Disclosure:

A Case of Listed Companies in Stock Exchange of Thailand

ปนัดฐา พิมพกาญจน์

Panatta Pimpakarn

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Accountancy

Prince of Songkla University

2563

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและ
พัฒนา : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผู้เขียน นางสาวปนัดดา พิมพกาญจน์

สาขาวิชา บัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวดดี ลิ้มอุสันโน)

.....ประธานกรรมการ
(ดร.ศิริดา นवलประดิษฐ์)

.....กรรมการ
(ดร.มัทนชัย สุทธิพันธุ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวดดี ลิ้มอุสันโน)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟ้ารุ่งสา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตติ ลิ้มอุสันโน)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ

(นางสาวปนัดฐา พิมพกาญจน์)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ

(นางสาวปนัดฐา พิมพกาญจน์)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผู้เขียน นางสาวปนัดฐา พิมพกาญจน์

สาขาวิชา บัญชี

ปีการศึกษา 2562

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2559 ถึง 2561 จำนวน 173 บริษัท งานวิจัยนี้มีการประยุกต์การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาจากรายงานประจำปี

ผลการศึกษาพบว่าจำนวนประโยชน์ที่มีการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ตลอดระยะเวลา 3 ปี จำนวน 10.99 ประโยค และปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา มีระดับการเปิดเผยเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี นับตั้งแต่ประเทศไทยมีการประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ที่มุ่งปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เพื่อก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง เมื่อเศรษฐกิจเกิดการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ทำให้บริษัทให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนามากขึ้นเพื่อเป็นการให้ข้อมูลที่มีประโยชน์สำหรับนักลงทุนเป็นการสร้างความตื่นตัวในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ให้มีนวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสร้างความยั่งยืนในระยะยาว

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุทำให้พบว่าขนาดของบริษัทและอายุ CEO ของธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ในขณะที่ประเภทอุตสาหกรรมและโครงสร้างหนี้สินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

คำสำคัญ: การเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา คุณลักษณะของบริษัท บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Thesis Title	The Relationship between Company Characteristics and R&D Disclosure: A Case of Listed Companies in Stock Exchange of Thailand
Author	Miss Panatta Pimpakarn
Major Program	Accountancy
Academic Year	2019

ABSTARCT

The objectives of the study were to study levels of research and development disclosures of current listed companies in Thailand and to test the relationship between corporate characteristics and research and development disclosure. The data were collected during 2016 BE to 2018 BE of 173 companies. This research used content analysis to get research and development information from corporate annual reports.

The results of this research show that research and development information had published 10.99 sentences over the 3-year study; and had increased every year since Thailand 4.0 model has been announced to boost the country's economy aiming at economic structure transformation to innovation driven economy to overcome the middle-income country trap. Due to future economic transformation, enterprises now realize the importance of research and development information for investors' consideration. This helps provoke the country's innovation driven economic development and create long term sustainability.

Moreover, multiple regression analysis shows that corporation sizes and its CEO's age have positive correlation to research and development information while types of industry and debt structures have negative correlation to research and development information.

Keywords: Research and Development Disclosure, Company Characteristics,

The Listed Companies in Stock Exchange of Thailand

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลงไปได้อันเนื่องมาจากความช่วยเหลือและกำลังใจจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี ลีมอัสโน ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางแก่ข้าพเจ้าตั้งแต่ต้นจนจบ รวมทั้งยังเป็นอาจารย์ที่สอนวิชาบัญชีซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่นักศึกษาทุกคน ขอขอบพระคุณคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และเจ้าหน้าที่โครงการหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิตทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและชี้แนะแนวทางแก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะ ให้ข้อมูล ข่าวสาร คอยตามงานและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.ศิริดา นวลประดิษฐ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.มัทนชัย สุทธิพันธ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เพื่อการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

และที่ขาดไม่ได้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณพ่อแม่ และครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจ เต็มใจอบรม ให้การสนับสนุนและส่งเสริมด้านการศึกษาโดยตลอด ทำให้การค้นคว้าวิจัยคล่องไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์นี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ และหากมีข้อผิดพลาดประการใดต้องขออภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ปนัดฐา พิมพกาญจน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
ABSTRACT	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพประกอบ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามวิจัย	4
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตการศึกษา	6
นิยามศัพท์และความหมาย	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
การเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา	9
คุณลักษณะของบริษัท	14
ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียและทฤษฎีตัวแทน	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการพัฒนาสมมติฐานการศึกษา	19
กรอบแนวคิดงานวิจัย	27
บทที่ 3 วิธีการศึกษาวิจัย	
ขอบเขตเนื้อหา	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
เครื่องมือในการเก็บข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	31
การวัดค่าตัวแปร	33
สมการที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานงานวิจัย	35
วิธีการวิเคราะห์	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	
ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา	38
ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัท ที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา	42
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย	49
ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	54
ข้อจำกัดของงานวิจัย	55
ข้อเสนอแนะและงานวิจัยในอนาคต	55
บรรณานุกรม	57
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายชื่อบริษัทที่เก็บข้อมูล	64
ภาคผนวก ข แบบเก็บข้อมูลกระดาษทำการ	78
ภาคผนวก ค ตัวอย่างการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา	83
ประวัติผู้วิจัย	86

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอุตสาหกรรม	30
3.2 การวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	33
4.1 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	38
4.2 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรหุ่นที่ใช้ในการศึกษา	39
4.3 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาแยกตามปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2561	40
4.4 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาแยกตามเรื่องที่เปิดเผยข้อมูล	41
4.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)	43
4.6 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)	45
4.7 สรุปสมมติฐานการศึกษา	46

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
	2.5 กรอบแนวคิดงานวิจัย	27
	4.1 แผนภูมิแสดงแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา	40

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากที่ทราบกันดีแล้วว่า การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในโลกปัจจุบันถูกขับเคลื่อนด้วยการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นบ่อเกิดของนวัตกรรม หากต้องการให้ประเทศก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และเกิดความมั่งคั่งของประเทศ ข้อมูลจาก The Global Competitiveness Report มีการสำรวจและประเมินศักยภาพความได้เปรียบทางการแข่งขัน ที่เกี่ยวกับขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั่วโลก มีการจัดทำขึ้นโดยที่ประชุมเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) เป็นการรวบรวมข้อมูลจาก 144 ประเทศทั่วโลก ในรายงานดังกล่าวมีการจัดประเภทเศรษฐกิจออกเป็น 3 ประเภทหลักๆ ได้แก่ Factor-driven Economies คือเศรษฐกิจที่ประกอบไปด้วยโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น สาธารณสุข กฎหมายและการศึกษาขั้นพื้นฐาน Efficiency-driven Economies คือเศรษฐกิจที่มีระบบด้านการศึกษาระดับสูง มีแรงงานที่มีประสิทธิภาพ มีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี และ Innovation-driven Economies คือเศรษฐกิจที่มีความซับซ้อนขององค์กรธุรกิจ และมีการพัฒนานวัตกรรมภายในองค์กรขึ้นมาใช้เอง (รติมา คชนันท์, 2560)

ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในกลุ่ม Efficiency-Driven Economies เหมือนกับประเทศอินโดนีเซีย ส่วนประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซียถูกจัดให้อยู่ในกลุ่ม Transition from Stage 2 to Stage 3 คือ อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านไปเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจแบบ Innovation-driven Economies ข้อมูลจากการจัดอันดับของเว็บไซต์ Bloomberg มีการจัดอันดับประเทศที่มีคะแนนดัชนีนวัตกรรมสูงสุดของโลกในปี 2019 ติดต่อกันเป็นปีที่ 7 มีการใช้เกณฑ์ในการจัดลำดับของแต่ละประเทศ 7 อย่าง คือ ความสามารถด้านการผลิต งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนา จำนวนบริษัทเอกชนที่พัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูง การเพิ่มมูลค่าการผลิต ความจริงจังเอาใจใส่ของนักวิจัย การศึกษาระดับอุดมศึกษา และความเคลื่อนไหวด้านสิทธิบัตร พบว่า ประเทศเกาหลีใต้ยังคงแชมป์การเป็นประเทศที่มีคะแนนดัชนีด้านนวัตกรรมสูงสุดเป็นปีที่ 5 ติดต่อกัน อันดับ 2 เป็นของ

เยอรมนี ที่น่าสนใจที่สุดก็คือ ประเทศจีนที่ได้ติดตัวขึ้นมาถึง 3 อันดับ มาอยู่ที่ 16 ในปี 2019 แข่งหน้าประเทศสหราชอาณาจักรเป็นครั้งแรก และยังเป็นประเทศที่มีการเคลื่อนไหวด้านสิทธิบัตรเป็นอันดับ 2 ของโลก ได้บีบบังคับคู่แข่งอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาอีกด้วย ส่วนประเทศไทยได้อันดับที่ 40 ขยับตัวขึ้นมาจากปีที่แล้ว 5 อันดับ มีคะแนนด้านการเพิ่มมูลค่าการผลิตเป็นลำดับที่ 14 ของโลก (10 อันดับประเทศที่มีคะแนนนวัตกรรมสูงที่สุดในโลก 2019)

หากประเทศต้องการก้าวไปสู่การเป็นประเทศชั้นนำที่มีการใช้นวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้รัฐบาลมีการประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 ในปี 2559 เป็นโมเดลของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ที่มุ่งปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เพื่อให้ประเทศก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง ทำให้บริษัทในภาคอุตสาหกรรมต้องปรับตัว เพื่อให้สามารถเติบโตท่ามกลางโมเดลใหม่อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน เป็นการเปลี่ยนความได้เปรียบของประเทศที่มีอยู่ 2 ด้าน คือ ความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายเชิงวัฒนธรรมไปสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ขณะเดียวกันต้องเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ที่เน้นการเพิ่มมูลค่า (Value Added) ไปเป็นการสร้างมูลค่า (High Value) หรือการสร้างผลิตภาพ (Productivity) โดยมุ่งเน้น 5 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มเกษตรแปรรูป อาหาร และเทคโนโลยีชีวภาพ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไทยได้เปรียบจากความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ อาหารและเครื่องดื่ม เกษตรแปรรูปที่ไม่ใช่อาหาร และอุตสาหกรรมชีวภาพ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของโลก ได้แก่ ยาและสมุนไพร อุปกรณ์การแพทย์ และบริการทางการแพทย์

กลุ่มที่ 3 กลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและดิจิทัล ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างเข้มข้น ทำให้สามารถเติบโตในอนาคต ได้แก่ ยานยนต์และชิ้นส่วน เครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์โทรคมนาคม หุ่นยนต์ อากาศยานและชิ้นส่วน และดิจิทัล ซึ่งรวมถึงการออกแบบและพัฒนาระบบ เช่น แอปพลิเคชัน ปัญญาประดิษฐ์ สมอกลฝังตัว พาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์

กลุ่มที่ 4 กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ทุนวัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ไทยมีความได้เปรียบจากความหลากหลายทางวัฒนธรรม ได้แก่ ท่องเที่ยว แฟชั่น โลฟิสไตล์ เช่น เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้และของตกแต่งบ้าน ของเล่น และเซรามิก สื่อสร้างสรรค์และแอนิเมชัน เช่น ภาพยนตร์ การพิมพ์ และสิ่งพิมพ์

กลุ่มที่ 5 กลุ่มอุตสาหกรรม

พื้นฐานและอุตสาหกรรมสนับสนุน เพื่อรองรับการเติบโตของกลุ่มอุตสาหกรรมข้างต้น ได้แก่ ปิโตรเคมีและพลาสติก เคมีภัณฑ์ อุตสาหกรรมพลังงาน เหล็กและโลหะ บรรจุก๊าซ เครื่องจักรกล แม่พิมพ์ เหมืองแร่ และ โลจิสติกส์ (5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมายสู่ไทยแลนด์ 4.0)

ในทางการบัญชี มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2561) เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน โดยสินทรัพย์ไม่มีตัวตน หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวเงินที่สามารถระบุได้และไม่มีลักษณะทางกายภาพ มีการกำหนดให้กิจการต้องไม่รับรู้ค่าใช้จ่ายในส่วนของการวิจัยเป็นสินทรัพย์ ส่วนค่าใช้จ่ายในการพัฒนานั้นสามารถรับรู้เป็นสินทรัพย์ได้ หากเข้าเกณฑ์ที่ มาตรฐานการบัญชีกำหนด ส่วนในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลมาตรฐานการบัญชีระบุว่า กิจการต้องเปิดเผยจำนวนรวมของรายจ่ายที่เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาซึ่งรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในระหว่างงวด โดยค่าใช้จ่ายในการพัฒนาของบริษัทมีการรับรู้เป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

บริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมประเภทเดียวกันมันจะพบกับสภาพแวดล้อมของการทำงานที่คล้ายคลึงกัน มีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลคล้ายกัน การเปิดเผยค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาเป็นการเพิ่มความสามารถในการทำกำไรของบริษัท เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า อัตราส่วนหนี้สินต่อผู้ถือหุ้นเป็น โครงสร้างหนี้ตัวหนึ่งที่แสดงสัดส่วนของเงินทุนที่บริษัทใช้ในการวัดค่าว่า บริษัทใช้แหล่งเงินทุนจากภายนอกเมื่อเทียบกับเงินทุนของบริษัทเองว่ามีสัดส่วนเท่าใด เงินทุนเหล่านั้นที่บริษัทจัดหามาใช้ เป็นการจัดหาเพื่อลงทุนแล้วก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบริษัทหรือไม่ เป็นตัวหนึ่งที่ทำให้สินทรัพย์ของบริษัทเพิ่มขึ้นหากนำมาทำการวิจัยและพัฒนาแล้วกลายมาเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนของบริษัท อาทิเช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เป็นต้น ส่วนในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาเป็นการสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือให้กับบริษัท ทำให้ลูกค้าและนักลงทุนเกิดความสนใจเข้ามาลงทุนกับบริษัทมากขึ้น ส่วนการใช้บริการบริษัทตรวจสอบบัญชีบริษัทใหญ่ๆ ระดับโลก มักใช้บริการบริษัทที่ให้บริการตรวจสอบบัญชีและให้คำปรึกษาทางธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก 4 บริษัท คือ ไพรซ์วอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส เคพีเอ็มจี อีวาย และดีลอยด์ ในการตรวจสอบบัญชีแทบทั้งสิ้น และอายุของกิจการที่ยาวนานจะมีการเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพ ถือเป็นคุณลักษณะของบริษัทในงานวิจัยนี้

อย่างไรก็ตามจะเห็นว่าประเด็นเรื่องการวิจัยและพัฒนาเป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับประเทศไทย แต่งานวิจัยทางด้านบัญชีที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ยังมีไม่มากนักและยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนับตั้งแต่รัฐบาลมีการประกาศโมเดลไทยแลนด์ 4.0 ในปี พ.ศ.2559 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของประเทศไทย อาทิเช่นงานวิจัยของ สุมาลี

เอกพล (2550) ที่นำเรื่องค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาไปเป็นตัวแปรอิสระในการหาความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ซึ่งเป็นตัวแปรตาม ผลการวิจัยไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างรายจ่ายในการวิจัยและพัฒนากับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ ส่วนงานวิจัยของ พรชนิตว์ แสงนภาวรรณ (2550) ทำการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาของบริษัทในกลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เก็บข้อมูลจาก 45 บริษัท ในปี 2547-2548 ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการอธิบายเปรียบเทียบการเปิดเผยความสัมพันธ์ของข้อมูลผลการวิจัยพบว่ามีเพียงร้อยละ 11 จากกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลตามที่มาตรฐานการบัญชีกำหนด ส่วนงานวิจัยของ วิกรม มโนหมั่นศรัทธา (2558) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ใน SET 100 Index ผลการวิจัยพบว่า ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ส่วนการกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นและสัดส่วนหนี้สินพบความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา งานวิจัยเหล่านี้เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนที่ประเทศไทยมีการประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 ทั้งสิ้น

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพราะการวิจัยและพัฒนาเป็นเรื่องสำคัญอย่างมากสำหรับประเทศไทย และยังเห็นว่างานวิจัยทางด้านบัญชีที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ที่เป็นเหตุการณ์ในปัจจุบันยังมีไม่มากนัก รวมทั้งไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาที่เป็นสถานการณ์ปัจจุบัน ในขณะที่รัฐบาลมีการประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นนโยบายใหม่ของรัฐบาลที่ประกาศใช้ในปี 2559 เป็นโมเดลใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ที่มุ่งปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เพื่อให้ประเทศก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง เมื่อเศรษฐกิจเกิดการเปลี่ยนแปลงในต่อไปในอนาคต

1.2 คำถามวิจัย

1. การเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ ปัจจุบันเป็นอย่างไร นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0

2. คุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0

1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ ปัจจุบันนับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0

2. เพื่อทดสอบคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ประโยชน์เชิงทฤษฎี

เพื่อให้ผู้วิจัยในอนาคตสามารถนำข้อมูลจากงานวิจัยนี้ไปเปรียบเทียบให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 และผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนางานวิจัยในอนาคตต่อไป รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการอธิบายทฤษฎีที่นำมาใช้กับงานวิจัยนี้อีกด้วย

1.4.2 ประโยชน์เชิงการปฏิบัติ

เพื่อให้ทราบแนวโน้มของการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 ทำให้นักลงทุนทราบถึงสถานการณ์การของการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปัจจุบัน ซึ่งเป็นบ่อเกิดของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่และแตกสายผลิตภัณฑ์ใหม่ ใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจลงทุนในบริษัทของนักลงทุนและเป็นการขยายฐานลูกค้าของบริษัท เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ เป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในประเทศ สร้างความตระหนักรู้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและพัฒนา

ให้กับภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี เพื่อให้ทุกภาคส่วนหันมาให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา เป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยที่มุ่งปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม และเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

1.5 ขอบเขตการศึกษา

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในรายงานประจำปี และแบบแสดงรายการประจำปี (56-1) โดยตัวแปรอิสระที่ผู้วิจัยศึกษาคือคุณลักษณะของบริษัท 6 ตัว ซึ่งประกอบด้วย ขนาดของบริษัทที่วัดจากยอดขายรวมของบริษัท ส่วนประเภทอุตสาหกรรมตามการจัดประเภทของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อเทียบกับ 5 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายจากโมเดล ไทยแลนด์ 4.0 นั้นทำให้ได้ 6 กลุ่มอุตสาหกรรม คือ เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าอุตสาหกรรม ทหารยากร บริการ และเทคโนโลยี เป็นคุณลักษณะที่ผู้วิจัยทำการศึกษา ส่วนความสามารถในการทำกำไร ผู้วิจัยดูในส่วนของอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) ส่วนโครงสร้างหนี้สิน วัดจากอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) ผู้สอบบัญชีของบริษัท ที่วัดค่าจากการเป็น Big4 หรือ Non Big4 และคุณลักษณะสุดท้ายคือ อายุของกิจการโดยมีอายุ CEO ของธุรกิจเป็นตัวแปรควบคุม ส่วนตัวแปรตามเป็นการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ที่วิเคราะห์เนื้อหาด้วยการนับความถี่ (Text Unit) ในการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทในรายงานประจำปี

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากร

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2559-2561 โดยรวบรวมข้อมูลจากงบการเงิน รายงานประจำปี และแบบแสดงรายการประจำปี (56-1) เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบใช้

วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ของประชากรที่อยู่ในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 8 กลุ่มอุตสาหกรรม เมื่อเปรียบเทียบกับโมเดลไทยแลนด์ 4.0 ทำให้ได้ 6 กลุ่มอุตสาหกรรมที่อยู่ในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มี 20 หมวดธุรกิจ ประกอบด้วย เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 2 หมวดธุรกิจ คือ ธุรกิจการเกษตร อาหารและเครื่องดื่ม ทรัพยากร 2 หมวดธุรกิจ คือ พลังงานและสาธารณูปโภค เหมืองแร่ เทคโนโลยี 2 หมวดธุรกิจ คือ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร บริการ 5 หมวดธุรกิจ คือ การท่องเที่ยวและสันทนาการ การแพทย์ ขนส่งและโลจิสติกส์ พาณิชยกรรม และสิ่งพิมพ์ สินค้าอุตสาหกรรม 6 หมวดธุรกิจ คือ กระจายและวัสดุการพิมพ์ บรรจภัณฑ์ ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ ยานยนต์ วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร เหล็ก สินค้าอุปโภคบริโภค 3 หมวดธุรกิจ คือ ของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน ของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์ แฟชั่น ที่อยู่ติดต่อกันตลอดระยะเวลา 3 ปี คือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2561 ทำให้ได้ประชากร 331 บริษัท และใช้สูตรของทายาามานะ (Yamane) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง 181 บริษัท แต่มีบางบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนจำนวน 8 บริษัท จึงทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 173 บริษัท

1.5.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 12 เดือน

1.6 นิยามศัพท์และความหมาย

การเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา (R&D Disclosure) หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี ของการสำรวจตรวจสอบวางแผนและริเริ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และความเข้าใจใหม่ทางด้านวิทยาศาสตร์หรือด้านเทคนิค เป็นการนำผลของการวิจัยหรือความรู้ที่นำมาใช้ในแผนงาน หรือการออกแบบเพื่อการผลิตสิ่งใหม่หรือสิ่งที่ดีขึ้นกว่าเดิมอย่างมากก่อนที่จะเริ่มการผลิต หรือการใช้ในเชิงพาณิชย์ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นวัตถุดิบ ชิ้นส่วน อุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการ ระบบ หรือบริการที่ดีขึ้น กิจกรรม นวัตกรรมที่บริษัทหรือรัฐบาลดำเนินการเพื่อพัฒนาบริการหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือปรับปรุงบริการหรือผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม การวิจัยและพัฒนาเป็นการพัฒนาบริการหรือกระบวนการการผลิตใหม่ของบริษัทให้ดีขึ้น บริษัทจะต้องอธิบายรายละเอียดของโครงการวิจัยและพัฒนาดังกล่าวด้วย เช่น ผลิตภัณฑ์ใหม่ โครงการใหม่ และการ

ปรับปรุงผลิตภัณฑ์เดิมให้ดีขึ้น จะต้องกล่าวถึงความคืบหน้า ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน และความเชื่อมั่นของบริษัท อัตราผลตอบแทนที่บริษัทจะได้รับจากการลงทุนในโครงการนั้นๆ การพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆ เป็นต้น เพื่อไม่ก่อให้เกิดความสับสนของนักลงทุน โครงการที่เปิดเผยต้องมีความแน่นอนและเกิดขึ้นจริงก่อน ไม่ใช่เป็นการกล่าวอ้างขึ้นมาลอยๆ โดยที่โครงการยังไม่มีอยู่จริง (เช่น มีการบันทึกข้อตกลงเพื่อทำความเข้าใจในการลงทุนร่วมกันของนักลงทุนกับมหาวิทยาลัย) (มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2561) เรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตน)

คุณลักษณะของบริษัท (Company Characteristics) หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับบริษัท และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย ขนาดของบริษัทวัดจากยอดขายสินทรัพย์รวม ประเภทอุตสาหกรรมแบ่งตามการจัดประเภทของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับ 5 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายจากโมเดล ไทยแลนด์ 4.0 ความสามารถในการทำกำไรวัดจากอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น โครงสร้างหนี้สินวัดจากอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ผู้สอบบัญชีของบริษัทเป็น Big4 หรือ Non Big4 และอายุของกิจการ

บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Listed Companies in Stock Exchange of Thailand) หมายถึง บริษัทจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ให้สามารถออกและเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน และได้รับอนุมัติจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้เข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนใน SET ตามขนาดของทุนจดทะเบียนชำระแล้ว และคุณสมบัติอื่นๆ ที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนด

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูล การวิจัยและพัฒนา : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้ ค้นคว้าและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา และ คุณลักษณะต่างๆ ของบริษัทที่ส่งผลกระทบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทย ผู้ศึกษาได้แบ่งการทบทวนวรรณกรรมออกเป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้

- 2.1 การเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา
- 2.2 คุณลักษณะของบริษัท
- 2.3 ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียและทฤษฎีตัวแทน
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการพัฒนาสมมติฐานการศึกษา
- 2.5 กรอบแนวคิดงานวิจัย

2.1 การเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา

การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาหรือ R&D (Research & Development) เพื่อ ค้นหา “นวัตกรรม” เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มมูลค่าที่แตกต่างให้กับสินค้าและบริการ ยิ่งในยุคที่ โลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้คู่แข่งในตลาดมีมากขึ้น แต่ละบริษัทต่างงัดกลยุทธ์ขึ้นมา แข่งขันในรูปแบบที่หลากหลาย การเตรียมความพร้อมด้วยการให้ความสำคัญด้านการวิจัยและ พัฒนา ทำให้แทบทุกกิจการที่รอดพ้นวิกฤติมาได้ ล้วนให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาทั้งสิ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จ อื่นๆ อีกมากมาย ดังนี้

1. การวิจัยและพัฒนาทำให้รู้ถึงเทรนด์ตลาด เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในกรณีที่บริษัทได้ขยายฐานการตลาดไปสู่ต่างประเทศ ที่สำคัญอีก

ประการคือ ผลของการวิจัยและพัฒนาที่เปรียบเทียบเสมือนเป็นใบรับรองคุณภาพที่เกี่ยวข้องตามกฎระเบียบหรือข้อกำหนดของคู่ค้าระหว่างประเทศ

2. การวิจัยและพัฒนาไปสู่การพัฒนาโปรดักส์ที่ดีมีคุณภาพ ใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ซึ่งอาจทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิต และช่วยประหยัดต้นทุนได้อีกด้วย

3. การวิจัยและการพัฒนานำไปสู่การบริการที่ดีของทีมงาน พร้อมทั้งจะตอบโจทย์ลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว

4. การวิจัยและพัฒนาไปสู่การแตกไลน์ผลิตภัณฑ์ใหม่ในอนาคต ซึ่งนั่นเท่ากับว่าเป็นการขยายฐานตลาดสู่กลุ่มผู้บริโภคใหม่

5. การวิจัยและพัฒนาทำให้สามารถลดแรงกดดันการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ กล่าวคือ ในการยื่นขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินสามารถที่จะอ้างอิงถึงผลงานการวิจัยและพัฒนาได้

6. การวิจัยและพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งที่ยั่งยืน ที่อาจนำธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก อันเป็นฐานสำคัญที่นำไปสู่ธุรกิจขนาดใหญ่ต่อไปในอนาคต (อิทธิพล R&D กับมูลค่าเพิ่มที่แตกต่าง)

การเปิดเผยข้อมูลที่ดีเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีประโยชน์ในการดูแลบริษัท ทำให้บริษัทสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง เพราะการเปิดเผยข้อมูลที่ดีเป็นการสร้างความโปร่งใสและความถูกต้องของข้อมูล ส่งผลให้นักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศสนใจเข้ามาลงทุนในบริษัทมากยิ่งขึ้น เพราะเชื่อว่าจะได้รับผลประโยชน์ของตนอย่างเต็มที่ ทำให้บริษัทจำนวนมากให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงบวกกับบริษัท เป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน เพราะในกรณีที่บริษัทมีโครงการวิจัยหรือพัฒนาที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน และความเชื่อมั่นในอนาคตอันใกล้ของบริษัท บริษัทจะต้องอธิบายรายละเอียดของโครงการวิจัยและพัฒนาดังกล่าวด้วย เช่น ผลิตภัณฑ์ใหม่ โครงการใหม่ และการปรับปรุงผลิตภัณฑ์เดิมให้ดีขึ้น จะต้องกล่าวถึงความคืบหน้า ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน และความเชื่อมั่นของบริษัท อัตราผลตอบแทนที่บริษัทจะได้รับ

จากการลงทุนในโครงการนั้นๆ การพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆ เป็นต้น เพื่อไม่ก่อให้เกิดความสับสนของนักลงทุน โครงการที่เปิดเผยต้องมีความแน่นอนและเกิดขึ้นจริงก่อน ไม่ใช่เป็นการกล่าวอ้างขึ้นมาลอยๆ โดยที่โครงการยังไม่มีอยู่จริง (เช่น มีการบันทึกข้อตกลงเพื่อทำความเข้าใจในการลงทุนร่วมกันระหว่างบริษัทกับมหาวิทยาลัย หรือ โรงพยาบาล) มีงานวิจัยพูดถึงจุดประสงค์ที่ทำให้บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูล พบว่าบริษัทที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงมีการลงทุนในด้านสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนเป็นจำนวนมากเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน มีการสื่อสารผ่านทาง การเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ (Bozzolan et al., 2003) บางงานวิจัยพบว่าบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลนี้จำนวนมากมีแนวโน้มต้นทุนเงินทุนต่ำ เพราะต้นทุนเงินทุนที่ต่ำมีประโยชน์เพื่อใช้ในการตัดสินใจว่าควรลงทุนหรือไม่ควรลงทุนในโครงการใดบ้างของบริษัท (Botosan and Plumlee, 2002; Francis et al., 2008) เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนและลูกค้าผ่านการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา (Garcia-Meca et al., 2005) และบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา แสดงให้เห็นถึงมูลค่าที่แท้จริงของบริษัท (Jones, 2007; Merkley, 2014) นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ในเชิงบวกของการเปิดเผยข้อมูลแบบสมัครใจกับมูลค่าเพิ่มของบริษัท (Haggard et al., 2008; Hassan et al., 2009) อย่างไรก็ตามบางบริษัทอาจมีเหตุจูงใจที่จะไม่เปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทเนื่องจากบริษัทเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาอาจส่งผลกระทบต่อบริษัททำให้คู่แข่งเห็นถึงสิ่งต่างๆ ที่บริษัทกำลังทำอยู่ โดยมีงานวิจัยของ (Healy & Palepu, 1993) พบว่าบริษัทที่มีแรงจูงใจที่จะไม่เปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาด้วยเหตุผลในเรื่องของคู่แข่ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Verrecchia, 1983; Dye, 1985; Jones, 2007) ที่พบว่า การเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนานั้นอาจเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทคู่แข่งได้

2.1.1 มาตรฐานเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา

วิกรม มโนหมั่นศรัทธา (2558) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ใน SET 100 Index โดยรวบรวมข้อมูลจากงบการเงิน รายงานประจำปี และแบบแสดงรายการประจำปี (56-1) โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ.2555-2557 ทำการสำรวจและรวบรวมข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการอธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระดับการเปิดเผยข้อมูลและคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูล ด้วยการแจกแจง

ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนการวิเคราะห์คุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) โดยอ้างอิงถึงมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 14 เรื่อง การบัญชีสำหรับการวิจัยและพัฒนา และใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2555) เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตนในการวัดค่าตัวแปรตาม ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินี้มี 3 คุณลักษณะ ได้แก่ ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวก ส่วนการกระทำของผู้ถือหุ้นและสัดส่วนหนี้สินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ส่วนงานวิจัยของ พรชนิตว์ แสงนภาวรรณ (2550) ศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาในรายงานประจำปี งบการเงินและแบบแสดงรายการประจำปี (56-1) ของบริษัทในกลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 45 บริษัท เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ.2547-2548 ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 14 เรื่องการบัญชีสำหรับการวิจัยและพัฒนา มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยและพัฒนา มาทำตารางแสดงข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์เปรียบเทียบ แสดงความถี่และอัตราร้อยละ ผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลในปริมาณที่น้อยกว่าที่มาตรฐานการบัญชีกำหนดให้ถือปฏิบัติ ผู้วิจัยพบว่ามีเพียง 5 บริษัท ที่เปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 14 แม้ว่างานวิจัยดังกล่าวเป็นงานวิจัยในอดีตที่มีบริบท มีระเบียบข้อบังคับต่างๆ แต่ในปัจจุบันมาตรฐานการบัญชีมีการเปลี่ยนแปลงไปใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 แทนแล้วด้วย

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2561) เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน สินทรัพย์ไม่มีตัวตน หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวแทนที่สามารถระบุได้และไม่มีลักษณะทางกายภาพ กำหนดให้กิจการต้องไม่รับรู้ค่าใช้จ่ายในส่วนของการวิจัยขึ้นเป็นสินทรัพย์ ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในส่วนของการพัฒนานั้นสามารถรับรู้เป็นสินทรัพย์ได้หากเข้าเกณฑ์ที่มาตรฐานการบัญชีกำหนดดังต่อไปนี้

1. มีความเป็นไปได้ทางเทคนิคที่จะทำให้สินทรัพย์ไม่มีตัวตนแล้วเสร็จสมบูรณ์ เพื่อนำมาใช้งานหรือขายได้ต่อไป

2. กิจการมีความตั้งใจที่จะทำให้สินทรัพย์ไม่มีตัวตนเสร็จสมบูรณ์และนำมาใช้งานหรือขายได้
3. กิจการมีความสามารถที่จะนำ สินทรัพย์ไม่มีตัวตนนั้นมาใช้งานหรือขาย
4. กิจการสามารถแสดงให้เห็นถึงวิธีการที่สินทรัพย์ไม่มีตัวตนจะก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต นอกจากนี้ กิจการต้องสามารถแสดงให้เห็นว่าสินทรัพย์ไม่มีตัวตนหรือผลผลิตจากสินทรัพย์ไม่มีตัวตนนั้นมีตลาดรองรับ หรือหากกิจการนำสินทรัพย์ไม่มีตัวตนไปใช้งานเป็นการภายใน กิจการต้องสามารถแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากสินทรัพย์ไม่มีตัวตนนั้น
5. กิจการมีทรัพยากรด้านเทคนิค ด้านการเงิน และด้านอื่นอย่างเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาให้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ และนำสินทรัพย์ไม่มีตัวตนมาใช้งานหรือขาย
6. กิจการมีความสามารถที่จะวัดมูลค่าของรายการที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่เกิดขึ้นในระหว่างการพัฒนาได้อย่างน่าเชื่อถือ

ในส่วนของคู่มือจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูล (2556) ที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์มีการกำหนดแนวทางในการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาในส่วนของปัจจัยหรือเหตุการณ์ที่จะมีผลต่อฐานะการเงินหรือการดำเนินงานในอนาคต กำหนดให้มีการอธิบายปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของบริษัท เช่น นโยบาย การบริหารงาน และกลยุทธ์ของบริษัท ที่ใช้ต้องมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นอย่างน่าเชื่อถือและสามารถอ้างอิงได้ ในกรณีที่บริษัทมีโครงการวิจัยหรือพัฒนาที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน และความเชื่อมั่นในอนาคตอันใกล้ของบริษัท บริษัทจะต้องอธิบายรายละเอียดของโครงการวิจัยและพัฒนาดังกล่าวด้วย อย่างเช่น ผลิตภัณฑ์ใหม่ โครงการใหม่ และการปรับปรุงผลิตภัณฑ์เดิมให้ดีขึ้น จะต้องกล่าวถึงความคืบหน้า ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน และความเชื่อมั่นของบริษัท อัตราผลตอบแทนที่บริษัทจะได้รับจากการลงทุนในโครงการนั้นๆ การพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆ เป็นต้น เพื่อไม่ก่อให้เกิดความสับสนของนักลงทุน โครงการที่เปิดเผยต้องมีความแน่นอนและเกิดขึ้นจริงก่อน ไม่ใช่เป็นการกล่าวอ้างขึ้นมาลอยๆ โดยที่โครงการยังไม่มีอยู่จริง

2.2 คุณลักษณะของบริษัท

ปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา คือ คุณลักษณะของบริษัท งานวิจัยนี้จึงทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของบริษัท โดยคุณลักษณะของบริษัทที่นำมาทำการศึกษานี้ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

ขนาดของบริษัท (FIRM SIZE: SIZE) งานวิจัยส่วนใหญ่ทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่า ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้สินทรัพย์รวมเป็นเกณฑ์ในการวัดขนาดของบริษัท Zoyza and Wijewardena (2003) กล่าวว่า บริษัทขนาดใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก เพราะบริษัทขนาดใหญ่มีต้นทุนในการเปิดเผยข้อมูลให้มีความถูกต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นด้วย ค่าใช้จ่ายในการเปิดเผยข้อมูลต่อขนาดของบริษัทขนาดใหญ่มีต้นทุนในการจัดทำที่ต่ำกว่าการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทขนาดเล็ก เพราะบริษัทขนาดเล็กอาจมีงบประมาณในการเปิดเผยข้อมูลไม่เพียงพอทำให้ข้อมูลที่ถูกเปิดเผยมีคุณภาพน้อยกว่าบริษัทขนาดใหญ่ ดังนั้น คุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับขนาดของบริษัท และผลการดำเนินงานของบริษัทนั่นเอง ส่วนงานวิจัยของ Skinner (2003) กล่าวว่า การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์จะเพิ่มมากขึ้นตามขนาดขององค์กร เป็นการลดต้นทุนเกี่ยวกับกฎหมาย ที่เกิดจากความเสียหายที่มีการฟ้องร้องกัน ส่วนงานวิจัยของ Lang and Lundholm (1993) พบว่าบริษัทขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก และบริษัทที่มีผลการดำเนินงานดีในปัจจุบันจะมีการเปิดเผยข้อมูลให้มีความสูงกว่าบริษัทที่มีผลการดำเนินงานต่ำกว่า

ประเภทของอุตสาหกรรม (SECTOR: SECTOR) งานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน มักจะมีแนวโน้มในการเปิดเผยข้อมูลที่คล้ายกันและเปิดเผยข้อมูลในปริมาณที่ใกล้เคียงกันหรือระดับเดียวกัน โดยจะเปิดเผยเกี่ยวกับกลยุทธ์ของบริษัท และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตของบริษัท (Zeng et al., 2012) อย่างเช่น กลุ่มอุตสาหกรรมที่ต้องคิดถึงเรื่องของสุขภาพและความปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็น อาหาร เครื่องดื่ม เซรามิก สารเคมี และปูนซีเมนต์ จะมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับอาชีวอนามัย และความปลอดภัย Rizk, Dixon, and Woodhead (2008) กล่าวว่า แต่ละในอุตสาหกรรมมีการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่าง

กันเพราะข้อมูลของแต่ละประเภทมีผลต่อบริษัทแตกต่างกันออกไป บางประเภทส่งผลกระทบต่อด้านลบต่อบริษัท บางประเภทส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของบริษัท บางประเภททำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบริษัท ชุมชนและผู้ลงทุนดีขึ้น หรือบางประเภทมีความจำเป็นต้องเปิดเผย เพราะมีข้อบังคับของกฎหมายกำหนดไว้ให้ต้องปฏิบัติตาม เป็นต้น

ความสามารถในการทำกำไร (PROFITABILITY: PROFIT) ความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ของบริษัท บริษัทสามารถนำเงินทุนไปลงทุนเพื่อก่อให้เกิดรายได้หรือไม่ ผลตอบแทนสินทรัพย์มักจะวัดด้วยการดำเนินธุรกิจ โดยอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทั้งหมด (กำไรก่อนหักภาษีและดอกเบี้ย) ซึ่งก็คือผลตอบแทนจากสินทรัพย์และผลตอบแทนจากการลงทุน ใช้เป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถในการทำกำไรของบริษัท นักวิเคราะห์ทางการเงินมักใช้การวัดนี้ในการประเมินผลประกอบการของบริษัท โดยพิจารณาจากยอดขาย สินทรัพย์ ส่วนของผู้ถือหุ้น หรือมูลค่าหุ้น โดยมีอัตราความสามารถในการทำกำไรที่สำคัญดังนี้ อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Rate) เป็นตัววัดว่าทุกๆ บาทของยอดขายสามารถทำกำไรขั้นต้นหลังจากหักต้นทุนวัตถุดิบเป็นร้อยละเท่าใด อัตรากำไรจากการดำเนินงานเป็นตัววัดว่าทุกๆ บาทของยอดขายสามารถทำกำไรหลังจากหักต้นทุนวัตถุดิบและค่าใช้จ่ายทั้งหมดได้เป็นร้อยละเท่าใด อัตราการทำกำไรสุทธิเป็นตัววัดว่าทุกๆ บาทของยอดขายสามารถทำกำไรหลังจากหักต้นทุนวัตถุดิบ ค่าใช้จ่ายทั้งหมด รวมถึงภาระดอกเบี้ยและภาษีได้เป็นร้อยละเท่าใด อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) เป็นการวัดประสิทธิภาพโดยรวมของบริษัทในการทำกำไรจากส่วนของผู้ถือหุ้น ผู้ถือหุ้นที่ลงทุนในบริษัทหวังจะได้ผลตอบแทนจากการลงทุน อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไร ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากนโยบายและการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของบริษัท บริษัทที่มีผลการดำเนินงานดี คือ มีกำไรสูงทำให้ผู้ซ้บการเงินและนักลงทุนเกิดความสนใจที่จะลงทุนในหลักทรัพย์นั้น ส่งผลให้บริษัทต้องเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นการจูงใจให้นักลงทุนสนใจเข้ามาลงทุนในบริษัท

โครงสร้างหนี้ (FINANCIAL LEVERAGE: LEV) เงินทุนระยะยาวของบริษัท อาจมาจากแหล่งเงินทุนภายในบริษัท หรือแหล่งเงินทุนภายนอกบริษัทที่ได้มาจากการก่อหนี้สินระยะยาว หรือมาจากการระดมเงินทุนจากการออกจำหน่ายหุ้นเพิ่มโดยบริษัท มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเงินทุนมาขยายกิจการหรือใช้ในการดำเนินงาน (สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุนตลาด

หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2548) เงินทุนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่ใช้สนับสนุนการดำเนินงานของบริษัท ผู้บริหารจะต้องสร้างความน่าเชื่อถือให้กับเจ้าหนี้ให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่ดีของบริษัท และทำให้บริษัทมีความสามารถในการชำระหนี้ เป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้เจ้าหนี้มีความพึงพอใจก็คือ การเปิดเผยข้อมูลของบริษัท ถ้าบริษัทมีโครงสร้างทุนที่ประกอบด้วยหนี้สินที่มีสัดส่วนที่สูงจะมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลในปริมาณที่มากกว่าบริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินของโครงสร้างเงินทุนที่ต่ำกว่า (Alsaed, 2006) และระดับของหนี้สินยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกระตุ้นให้บริษัทเพิ่มการทำกิจกรรมด้านการวิจัยและพัฒนา รวมถึงมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองความคาดหวังของนักลงทุนที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของบริษัท ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เจ้าหนี้สามารถคาดการณ์ได้ว่าบริษัทจะสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องในระยะยาวหรือไม่ ทำให้บริษัทที่มีความต้องการที่จะกู้เงินมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนามากขึ้น

ลักษณะผู้สอบบัญชีของบริษัท (AUDIT TYPE: AUDIT) บุคคลหรือองค์กรที่บริษัทแต่งตั้งขึ้นสอบบัญชี การจะเป็นผู้สอบบัญชีได้ บุคคลควรได้รับการรับรองจากหน่วยงานควบคุมการบัญชีและการสอบบัญชี ทั้งต้องมีคุณสมบัติบางประการตามที่กำหนด โดยทั่วไปแล้วการจะเป็นผู้ตรวจสอบภายนอกของบริษัท บุคคลควรมีใบรับรองการประกอบวิชาชีพจากหน่วยงานควบคุม บริษัทตรวจสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 แห่งในประเทศไทย (Big4) คือ เครือข่ายบริษัทให้บริการด้านวิชาชีพที่ใหญ่ที่สุดสี่แห่งของโลก ที่ประกอบธุรกิจด้านการตรวจสอบบัญชี บริการให้ความเชื่อมั่น ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับภาษีอากร การบริหารจัดการ ที่ปรึกษาทางธุรกิจ บริการด้านการเงิน และบริการด้านกฎหมาย ซึ่งกลุ่มบริษัททั้งสี่แห่งนี้เป็นผู้ให้บริการตรวจสอบบัญชีแก่บริษัทมหาชนจำกัด (บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์) และบริษัทจำกัดจำนวนมาก ประกอบด้วย Deloitte (ดีลอยต์) - บริษัทที่ให้บริการด้านการตรวจสอบบัญชี ทำบัญชี วางแผนยุทธศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการด้านการเงิน และการควบคุมประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังให้บริการด้านการจัดหางานและที่ปรึกษาด้านภาษีอากร รวมถึงการให้บริการธุรกิจแก่รัฐบาลและสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ดำเนินการในตลาดเกิดใหม่ มีบริษัทแม่อยู่ในรัฐนิวยอร์ก EY (อีวาย) - บริษัทที่ให้บริการตรวจสอบบัญชีภายใน บริการที่ปรึกษาบัญชี และบริการบริหารความเสี่ยง นอกจากนี้ยังเป็นหนึ่งในสำนักงานบัญชีที่ให้บริการที่ปรึกษาด้านภาษีอากร มีบริษัทแม่อยู่ในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ KPMG (เคพีเอ็มจี) - บริษัทที่ให้บริการตรวจสอบ

บัญชี บริการที่ปรึกษาด้านภาษีอากร และที่ปรึกษาการเงิน มีบริษัทแม่อยู่ที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ และ PWC (ไพร์ซวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส) - บริษัทที่ให้บริการตรวจสอบบัญชี รวมไปถึงการเป็นที่ปรึกษาด้านภาษีอากร การจัดซื้อ การจัดหาทรัพยากรบุคคล การให้บริการด้านเทคโนโลยี และอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเป็นการให้บริการในลักษณะการจัดหาจากภายนอกให้แก่ลูกค้าองค์กร นอกจากนี้ ยังให้บริการที่ปรึกษาการเงินและการบริหารการประกันภัยอีกด้วย มีบริษัทแม่อยู่ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ และบริษัทสอบบัญชีอื่นๆ (รู้จัก BIG4 : 4 บริษัทตรวจสอบบัญชีระดับโลก ที่เด็กจบบัญชีฝันอยากเข้าทำงาน)

อายุของกิจการ (FIRM AGE: AGE) อายุการดำเนินงานเปรียบเสมือนประสบการณ์ในการจัดทำรายงานทางการเงินและการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท ยิ่งบริษัทที่มีประสบการณ์ในการจัดทำรายงานทางการเงินและการเปิดเผยข้อมูลมาก ก็จะสามารถตอบสนองความต้องการข้อมูลของผู้มีส่วนได้เสีย เป็นการเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพและอยู่ในระดับสูง เพื่อเป็นการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและนักลงทุนที่สนใจเกี่ยวกับข้อมูลของบริษัท นอกจากนี้บริษัทที่มีอายุการดำเนินงานในตลาดหลักทรัพย์มายาวนานมักจะเป็นบริษัทที่มีผลการดำเนินงานดี และได้รับความไว้วางใจจากลูกค้าหรือนักลงทุนเกี่ยวกับเรื่องความมั่นคงและความสามารถในการทำธุรกิจของบริษัท รวมถึงได้รับความสนใจจากนักลงทุนที่ต้องการเข้ามาร่วมลงทุนในบริษัท ทำให้บริษัทต้องมีการเปิดเผยข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการประกอบธุรกิจและสามารถดำเนินงานได้อย่างยาวนานรวมทั้งมีผลการดำเนินงานที่ดี (โชติญาณ์ หิตะพงศ์, 2549)

2.3 ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียและทฤษฎีตัวแทน

2.3.1 ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียถูกนำมาใช้ศึกษาเพื่ออธิบายเกี่ยวกับคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียมีแนวคิดที่ว่า ผู้บริหารไม่ควรใส่ใจเพียงผู้มีส่วนได้เสียภายในองค์กรเท่านั้น แต่ควรสนับสนุนความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย และได้ขยายผู้มีส่วนได้เสียในมุมมองของบริษัทที่กว้างขึ้นว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มอื่นที่ไม่ได้มีสิทธิหรือมีเสียงในการดำเนินกิจการหรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของบริษัททั้งพนักงาน ลูกค้า เจ้าหนี้ คู่แข่ง สื่อ ผู้ขายปัจจัยการผลิต ชุมชนใน

ท้องถิ่น และรัฐบาล R. Edward Freeman (1983) สนับสนุนแนวคิดนี้เนื่องจากผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มอาจมีผลต่อ(หรือได้รับ) ผลกระทบจากการบรรลุเป้าหมายของบริษัท โดยเชื่อว่าบุคคลเหล่านี้มีผลกระทบ(หรือได้รับ) ผลกระทบจากความสำเร็จตามภารกิจขององค์กร ส่วน Carrol and Bucholtz (2006) อธิบายเหตุผลว่า ทำไมผู้มีส่วนได้เสียจึงมีส่วนในกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานของบริษัท ในปัจจุบันไม่ได้มองเพียงแค่ผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุน แต่รวมไปถึง เจ้าหนี้ ลูกค้า คู่แข่ง พนักงาน สื่อมวลชน หน่วยงานรัฐบาล และองค์กรอีกด้วย ส่วนงานวิจัยของ พรพัตรา เอื้อวประดิษฐ์ (2555) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของกิจการและการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนใน SET 100 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2553 พบว่าบริษัทที่มีมูลค่าสินทรัพย์รวมสูงจะมีการเปิดเผยข้อมูลที่ครอบคลุมมากกว่าบริษัทที่มีมูลค่าสินทรัพย์รวมต่ำ เป็นการเปิดเผยให้ผู้มีส่วนได้เสียเห็นถึงการบริหารสินทรัพย์ของบริษัท เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้เสีย ถึงแม้ว่าความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้เสียจะเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา ดังนั้นบริษัทต้องตอบสนองความต้องการของการเปลี่ยนแปลงของผู้มีส่วนได้เสียด้วย (Deegan, 2001)

ดังนั้นทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียจึงถูกนำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการอธิบายการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อเป็นการเปิดเผยให้ผู้มีส่วนได้เสียเห็นว่าบริษัทให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาเพื่อเป็นการค้นหานวัตกรรมอย่างจริงจัง โดยมีการกำหนดเป็นนโยบายการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับทราบ

2.3.2 ทฤษฎีตัวแทน

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) มาจากแนวคิดของ Jensen and Meckling(1976) ที่เสนอว่าความสัมพันธ์ของทฤษฎีตัวแทนเกิดจากการที่ผู้ถือหุ้นไม่สามารถบริหารงานได้เพียงลำพัง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีตัวแทนในการบริหารงาน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ได้แก่ฝ่ายที่มีอำนาจคือผู้ถือหุ้น และฝ่ายที่ได้รับมอบอำนาจในการบริหารงาน คือฝ่ายบริหาร ได้แก่ผู้บริหาร มีหน้าที่ในการบริหาร รายงานผลการดำเนินงานและส่งมอบผลประโยชน์ให้ผู้ถือหุ้น หากผู้บริหารทำงานอย่างเต็มความสามารถและผลการดำเนินงานตรงตามความต้องการของผู้ถือหุ้นโดยไม่เอาผลประโยชน์ที่ควรจะเป็นของผู้ถือหุ้นมาเป็นของตนเอง ก็จะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มสูงสุดกับบริษัท ในทางกลับกันการบริหารงานผ่านตัวแทนก็ก่อให้เกิดการขัดแย้งของผลประโยชน์

(Conflict of interest) ได้เช่นกัน กล่าวคือผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารมีความต้องการที่แตกต่างกันจึงทำให้เกิดความขัดแย้งกันเกี่ยวกับผลประโยชน์ก่อให้เกิดปัญหาจากการเป็นตัวแทน (Agency Problem) (ศิลป์พร ศรีจันทร์เพชร, 2551) โดยทฤษฎีตัวแทนมองว่าทุกคนในองค์กรย่อมมีแรงผลักดันที่จะทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นผู้ถือหุ้นกับฝ่ายบริหารมีความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ฝ่ายบริหารจะสร้างประโยชน์สูงสุดให้กับตัวเอง ไม่คำนึงว่าการกระทำนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์หรือความมั่งคั่งสูงสุดแก่ตัวผู้ถือหุ้นหรือไม่ ฝ่ายบริหารจะหาหนทางสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับบริษัทที่ต่อเมื่อเห็นว่าหนทางนั้นเอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับตนเองด้วย เช่นผู้บริหารอาจไม่คำนึงถึงผลกำไรและโอกาสในการเจริญเติบโตของบริษัทในระยะยาว โดยฝ่ายบริหารละเลยการลงทุนในการทำวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์เนื่องจากมีต้นทุนสูงและมีผลทำให้กำไรในปัจจุบันลดลงซึ่งส่งผลให้ค่าตอบแทนของผู้บริหารลดลงตามไปด้วย จึงถือเป็นการบริหารงานที่ไม่มีประสิทธิภาพทำให้เกิดต้นทุนในการบริหารงานที่บริษัทต้องรับภาระไว้ เรียกต้นทุนส่วนนี้ว่า “ต้นทุนที่เกิดจากตัวแทน (Agency Costs)” (วันดี เวทวงศ์กุล, 2550)

ดังนั้นทฤษฎีตัวแทนจึงถูกนำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการอธิบายการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อแสดงให้เห็นว่าบริษัทมีการจัดการให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่บริษัท ที่ส่งผลต่อต้นทุนและกำไรของบริษัท

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการพัฒนาสมมติฐานการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะและตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

2.4.1 ขนาดของบริษัท (FIRM SIZE: SIZE)

ขนาดของบริษัท คือ มูลค่าสินทรัพย์รวมของบริษัท (Total Asset) งานวิจัยในอดีตของ Scott (1994) และ Kasznik and Lev (1995) พบว่าขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูล เพราะบริษัทขนาดใหญ่มีข้อได้เปรียบในเรื่องของการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) ของการจัดทำข้อมูลและการเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณชนทราบเกี่ยวกับการบริหารงานของบริษัท (Lang and Lundholm, 1993) ส่วนงานวิจัยของ Ragini (2012) พบว่าขนาด

ของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนของบริษัทในประเทศอินเดียและในประเทศญี่ปุ่น และยังพบว่าบริษัทขนาดเล็กมักจะใช้นโยบายการบัญชีที่แตกต่างกับบริษัทขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนงานวิจัยของ Gary (1999) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

ในปัจจุบันงานวิจัยของประเทศไทยที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาไม่มากนัก แต่ในงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของบริษัทที่มีผลกับการเปิดเผยข้อมูลในด้านต่างๆ ของบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ขนาดของบริษัทที่มีผลกับการเปิดเผยข้อมูล นันทชาติ รัตนบุรี (2555) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับขอบเขตของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการเงินบนหน้าเว็บไซต์ รัชฎาธิปไตย (2555) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลแบบสมัครใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ผลสรุปของทั้งสองงานวิจัยนี้พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างขนาดของบริษัทและระดับของการเปิดเผยข้อมูล ส่วนงานวิจัยของ วิกรม มโนหมั่นศรีธธา (2558) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ใน SET 100 Index พบว่า ขนาดของบริษัทที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูล ในขณะที่งานวิจัยของ จูติมา กิ่งแก้ว (2554) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมตามความสมัครใจ ดังนั้นผลการศึกษาในอดีตข้างต้น ทำให้การศึกษารุ่นนี้ตั้งสมมติฐานว่า

H₁: ขนาดของบริษัทที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

2.4.2 ประเภทของอุตสาหกรรม (INDUSTRY SECTOR: SECTOR)

ประเภทอุตสาหกรรมเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลในด้านต่างๆ ของบริษัทในประเทศไทย มีงานวิจัยที่ศึกษาข้องเกี่ยวกับคุณลักษณะของบริษัทที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านต่างๆ มีข้อบ่งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทอุตสาหกรรมกับระดับการเปิดเผยข้อมูล งานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน มีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลที่คล้ายคลึงกัน และเปิดเผยในระดับที่ใกล้เคียงกัน โดยงานวิจัยของ จูติ

มา กิ่งแก้ว (2554) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พบว่า บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมกระดาษและวัสดุการพิมพ์ ปีโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ อุตสาหกรรมพลังงานและสาธารณูปโภค มีการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมมากกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ ส่วนงานวิจัยของ รัฐฐาธิป ยุทธนา (2555) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลแบบสมัครใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจ พบว่า บริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมทรัพยากรและเทคโนโลยีมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจมากกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ ส่วนงานวิจัยของ วิกรม มโนหมั่นศรัทธา (2558) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ใน SET 100 Index พบว่าประเภทอุตสาหกรรมไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา

บริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันมักจะเผชิญกับสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะได้รับแรงผลักดันให้เปิดเผยข้อมูลเหมือนกัน (Craswell and Taylor 1992; Givoly and Palmon, 1982) ส่วนงานวิจัยของ Gary (1999) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเภทอุตสาหกรรมกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ผลที่พบคือ บริษัทด้านซอฟต์แวร์ ฮาร์ดแวร์และไบโอเทค มีการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาเป็นจำนวนมาก ส่วนบริษัทอื่นๆ มีการเปิดเผยข้อมูลรองลงมา ครั้งหนึ่งเป็นการเปิดเผยในส่วนของภาพรวมของบริษัท (Company Overview) ซึ่งเป็นการเปิดเผยอยู่ในรายงานประจำปี มุ่งเน้นไปที่การเปิดเผยผลลัพธ์ (Output) คือการเปิดเผยความสำเร็จของการวิจัยและพัฒนาในปัจจุบัน พร้อมทั้งเปิดเผยศักยภาพที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bozzolan et al., (2003) พบว่าบริษัทที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงจะมีการลงทุนอย่างมากในด้านสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน เป็นการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการสื่อสารผ่านการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีต่างๆ เป็นจำนวนมาก ส่วนงานวิจัยของ Yuan Ding et al., (2003) ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทในประเทศฝรั่งเศสและแคนาดา พบว่า ภาพรวมของบริษัทในประเทศแคนาดามีการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนามากกว่าบริษัทในประเทศฝรั่งเศส และยังพบความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างความเข้มข้นทางด้านเทคโนโลยีของบริษัทในประเทศแคนาดากับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ดังนั้น ผู้วิจัย

คาดว่าน่าจะมีการมีความสัมพันธ์ระหว่างประเภทอุตสาหกรรมและการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา เนื่องจากการวิจัยและพัฒนา ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2561) เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ค่าใช้จ่ายในส่วนของพัฒนานั้นสามารถรับรู้เป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนได้ สินทรัพย์ไม่มีตัวตนมักเกี่ยวข้องกับสิทธิหรือสัญญา ซึ่งน่าจะเกิดแตกต่างกันระหว่างอุตสาหกรรม จึงเป็นไปได้ว่า กิจกรรมในประเภทอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันจะมีลักษณะในการเลือกใช้นโยบายบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกัน ดังนั้นผลการศึกษาในอดีตข้างต้น ทำให้การศึกษาค้นคว้านี้ ตั้งสมมติฐานว่า

H₂: ประเภทอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

2.4.3 ความสามารถในการทำกำไร (PROFITABILITY: PROFIT)

งานวิจัยของ Nicholas and John (2014) ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของค่าใช้จ่าย R&D สำหรับการกำไรของบริษัทในภาคพลังงานหลายแห่งในสหรัฐอเมริกา พบว่า การลงทุนในการสำรวจแหล่งเชื้อเพลิงทดแทนจะทำให้เกิดการลงทุนในพลังงานทดแทนที่ไม่ใช่ถ่านหินและน้ำมัน ดังนั้นเทคโนโลยีเชื้อเพลิงฟอสซิลอาจเกิดขึ้นกับผู้ชนะในการแข่งขันด้านพลังงานในอนาคต ความเสี่ยงของสถานการณ์ดังกล่าวคือ การเพิ่มขึ้นของการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ที่เกิดจากการวิจัยและพัฒนา ซึ่งส่งผลต่อการทำกำไรที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Basso et al. (2013) ที่พบว่า ความสามารถในการทำกำไรของบริษัทซึ่งวัดค่าจาก ROA มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนของบริษัท และงานวิจัยของ Nord (2011) พบว่า การวิจัยและค่าใช้จ่ายในการพัฒนามีผลอย่างมาก และเป็นบวกกับมูลค่าตลาดของบริษัทฯ บริษัทเหล่านี้ใช้เงินทุนในการวิจัยและพัฒนาเฉลี่ยที่สูง ยิ่งทำให้มูลค่าตลาดสูงตามไปด้วย ส่วนงานวิจัยของ นันทชาติ รัตนบุรี (2555) ที่พบว่าความสามารถในการทำกำไรซึ่งวัดค่าจากอัตราส่วนผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท สอดคล้องกับงานวิจัยของ Singhvi and Desai (1971) ที่ใช้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Asset) เป็นตัวแทนในการวัดค่าผลการดำเนินงานของบริษัท และพบว่าผู้บริหารมีการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้นในกรณีที่อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์อยู่ในระดับสูง ในทางตรงข้ามเมื่ออัตราผลตอบแทนอยู่ใน

ระดับต่ำผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลน้อยลงตามไปด้วย ส่วนงานวิจัยของ วิกรม มโนหมั่นศรีธา (2558) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ใน SET 100 Index พบว่า ความสามารถในการทำกำไรที่วัดค่าจากผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา ดังนั้นผลการศึกษาในอดีตข้างต้น ทำให้การศึกษาคั้งนี้ตั้งสมมติฐานว่า

H₃: ความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

2.4.4 โครงสร้างหนี้ (FINANCIAL LEVERAGE: LEV)

เงินทุนของบริษัทมาจากแหล่งเงินทุนภายในบริษัท หรือภายนอกบริษัทที่ได้จากการก่อหนี้สิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเงินทุนมาขยายกิจการหรือใช้ในการดำเนินงาน เงินทุนเป็นทรัพยากรที่สำคัญใช้สนับสนุนการดำเนินงานของบริษัท ผู้บริหารต้องสร้างความน่าเชื่อถือให้กับเจ้าหนี้ให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่ดีของบริษัทและทำให้บริษัทมีความสามารถในการชำระหนี้ด้วยการเปิดเผยข้อมูลบริษัทที่มีคุณภาพ บริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินสูงมีการเปิดเผยข้อมูลมาก สาเหตุเกิดจากการที่บริษัทต้องการส่งสัญญาณถึงการดำเนินงานของบริษัทให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบ และอธิบายสาเหตุของการที่บริษัทมีสัดส่วนหนี้สินจำนวนมาก งานวิจัยของ Smith and Warner (1979) และ Jensen and Meckling (1976) พบว่าบริษัทที่มีหนี้สินมากมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มมากขึ้นเพื่อเป็นการลดต้นทุนตัวแทน (Agency Cost) ที่เกิดจากการที่ผู้ถือหุ้นมอบอำนาจให้แก่ผู้บริหาร ซึ่งเป็นบุคคลที่ทราบข้อมูลภายในของบริษัทเป็นอย่างดีและอาจบริหารงานแบบไม่ได้คำนึงถึงผลตอบแทนและผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น ส่วนงานของ จูติมา กิ่งแก้ว (2554) พบว่าบริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินสูงจะมีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ

อัตราส่วนหนี้สินต่อผู้ถือหุ้น แสดงถึงโครงสร้างส่วนของเงินทุนของบริษัทว่ามีสัดส่วนหนี้สินรวมของกิจการเมื่อเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้นว่าเป็นเท่าไร เป็นการวัดว่ากิจการมีการใช้แหล่งเงินทุนจากภายนอก (จากการกู้ยืม) เมื่อเทียบกับทุนภายในธุรกิจเองว่ามีสัดส่วนเท่าใด เงินทุนที่มาจากส่วนของผู้ถือหุ้นนั้น จะรวมทั้งหนี้สินระยะสั้นและหนี้สินระยะยาว ซึ่งเงินทุนจาก

แหล่งนี้ ย่อมตามมาด้วยภาระดอกเบี้ยจ่าย กิจกรรมใดที่ดำเนินกิจการด้วยการพึ่งพิงเงินทุนที่มาจากแหล่งนี้มากเกินไป ความเสี่ยงทางฐานะการเงินกิจการย่อมมีสูงตามไปด้วย แต่ถ้าหากกิจการใช้เพียงเงินทุนที่มาจากส่วนของเจ้าของ แม้ว่าการใช้เงินทุนจากเจ้าของมาดำเนินธุรกิจเป็นเรื่องที่ดี ไม่มีภาระเรื่องดอกเบี้ย แต่หากใช้ทุนจากส่วนของเจ้าของเพียงอย่างเดียว อาจเสียโอกาสและกลายเป็นข้อจำกัดในการขยายธุรกิจได้ รวมทั้งขาดโอกาสในการได้ประโยชน์จากการประหยัดภาษี ดังนั้น กิจการควรที่จะมีโครงสร้างเงินทุนที่เหมาะสมเพื่อก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่กิจการ การศึกษาของ Allayannis et al. (2003) พบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อผู้ถือหุ้นนั้นมีความสัมพันธ์ในทางลบต่อมูลค่ากิจการ และงานวิจัยของ วิกรม มโนหมั่นศรีทธา (2558) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ใน SET 100 Index ที่วัดจากหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น พบว่าบริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินสูงจะมีแนวโน้มของการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาน้อยกว่าบริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินต่ำ ดังนั้นผลการศึกษาในอดีตข้างต้น ทำให้การศึกษารุ่นนี้ตั้งสมมติฐานว่า

H₄: โครงสร้างหนี้สินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

2.4.5 ลักษณะผู้สอบบัญชีของบริษัท (AUDIT TYPE: AUDIT)

สำนักงานสอบบัญชีเป็นผู้กำหนดหัวข้อที่จะเปิดเผยในงบการเงิน ให้มีความพึงพอใจ หรือมีนัยสำคัญ อย่างน้อยต้องมีข้อมูลตามรายงานผู้สอบบัญชี และมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป ปกติจะเป็นไปตามการวินิจฉัยของผู้สอบบัญชี หรือเป็นไปตามความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ บริษัทตรวจสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 แห่งในประเทศไทย (Big4) คือเครือข่ายบริษัทให้บริการด้านวิชาชีพที่ใหญ่ที่สุดสี่แห่งของโลก ประกอบธุรกิจด้านการตรวจสอบบัญชี บริการให้ความเชื่อมั่น ภาษีอากร การบริหารจัดการ ที่ปรึกษาทางธุรกิจ บริการด้านการเงิน และบริการด้านกฎหมาย ซึ่งกลุ่มบริษัททั้งสี่แห่งนี้เป็นผู้ให้บริการตรวจสอบบัญชีแก่บริษัทมหาชนจำกัด (บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์) และบริษัทจำกัดจำนวนมาก ได้แก่ ไพรซ์วอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส เคพีเอ็มจี อีวาย

และ คีลรอยด์ ทั้งนี้ บริษัทสอบบัญชีขนาดใหญ่มักจะถูกคาดหวังว่าจะต้องมีการให้บริการที่มีคุณภาพสูงกว่าบริษัทสอบบัญชีอื่นๆ รวมถึงบริษัทต้องผลักดันให้บริษัทที่เป็นลูกค้าต้องมีการเปิดเผยข้อมูลสูงขึ้นในรายงานประจำปี เพราะต้องรักษาระดับคุณภาพในการให้บริการ รักษาความเชื่อมั่นและชื่อเสียงของบริษัทเอาไว้ ทำให้สำนักงานสอบบัญชีมีอิทธิพลในการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท เพื่อให้ให้เห็นถึงคุณภาพของการรายงานทางการเงินซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Singhvi and Desai (1971); Khaled Dahawy (2009); Wallace et al. (1994) ส่วนงานวิจัยของ Francis and Yu (2009) ได้สนับสนุนข้อสมมติฐานที่ว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จะมีคุณภาพสูง โดยเฉพาะสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องของบริษัท และลูกค้าของสำนักงานขนาดใหญ่จะมีพฤติกรรมในการตกแต่งกำไรน้อย ส่วนงานวิจัยของ Wallace et al. (1994) พบว่า การที่สำนักงานสอบบัญชี Big 4 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลอันเนื่องมาจาก Big 4 เป็นบริษัทข้ามชาติ มีการให้บริการนอกเหนือไปจากการสอบบัญชีด้วย พนักงานมีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญค่อนข้างสูงกว่าบริษัทสอบบัญชีทั่วไป นอกเหนือจากนี้แล้วบริษัทยังให้ความสำคัญกับชื่อเสียง จึงมีความต้องการให้ลูกค้าเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น แต่งานวิจัยของ Myers, Schmidt and Wilkins (2011) พบว่า สำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก หรือ Non big 4 มีการแสดงความเห็นและเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของลูกค้าที่ประสบความล้มเหลวและไม่ประสบความสำเร็จมากขึ้น ดังนั้นผลการศึกษาในอดีตข้างต้น ทำให้การศึกษาคั้งนี้ตั้งสมมติฐานว่า

H₅: ลักษณะผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

2.4.6 อายุของกิจการ (FIRM AGE: AGE)

งานวิจัยจำนวนหนึ่งคาดการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างอายุการดำเนินงานของกิจการกับระดับการเปิดเผยข้อมูล Owusu-Ansah and Yeoh (2005) พบว่า อายุของกิจการมีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลจาก 3 ปัจจัย คือ 1. กิจการที่เพิ่งเปิดดำเนินการได้รับผลกระทบเชิงลบต่อการแข่งขันมากกว่าถ้ากิจการเปิดเผยข้อมูลบางรายการ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา ค่าใช้จ่ายในการลงทุน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นต้น 2. ค่าใช้จ่ายในการเก็บ

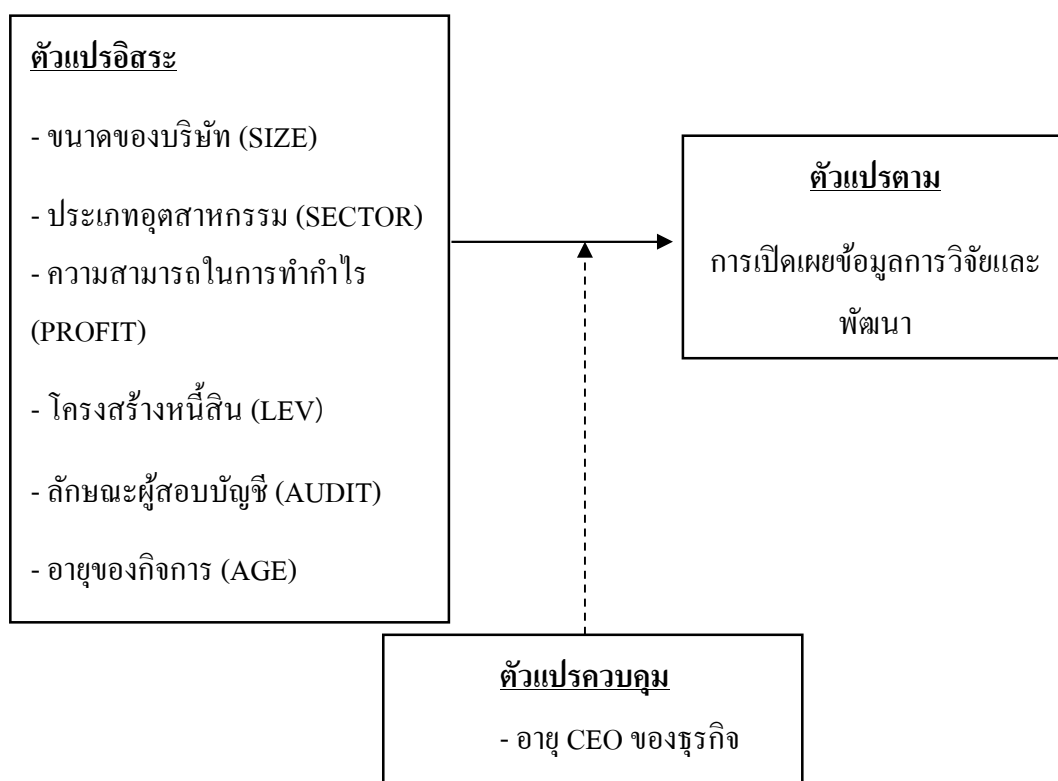
รวบรวมข้อมูล ประมวลผล และการสื่อสารข้อมูลถือเป็นภาระสำหรับกิจการที่เพิ่งเปิดดำเนินการ มากกว่ากิจการที่มีอายุการดำเนินงานอันยาวนาน 3. กิจการที่เพิ่งเปิดดำเนินการไม่นานยังไม่มีข้อมูล สำหรับเปิดเผยสู่สาธารณะชนมากนัก ส่วนกิจการที่มีอายุการดำเนินงานยาวนานสามารถใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ได้ ควรเปิดเผยข้อมูลที่ส่งผลดีต่อกิจการและสร้างความน่าเชื่อถือจาก นักลงทุน และลูกค้า นอกจากนี้กิจการที่เปิดดำเนินการมานานมีการพัฒนาแนวปฏิบัติในการ รายงานทางการเงินและมีความต้องการเผยแพร่ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของบริษัทออกสู่ตลาด มากกว่ากิจการที่เพิ่งเปิดดำเนินการ ส่วนงานวิจัยของ Zoysa and Wijewardena (2003) พบว่า บริษัท ที่มีอายุการดำเนินงานสูงจะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินสูง แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูล บริษัทที่มีอายุการดำเนินงานสูงมักจะมีการเปิดเผย ข้อมูลสูงตามไปด้วย เนื่องจากบริษัทได้ดำเนินงานมานานทำให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ว่า การเปิดเผยข้อมูลอะไรให้ผู้ใช้ข้อมูลได้ใช้ข้อมูลอย่างครบถ้วนมากกว่าบริษัทที่เพิ่งเปิดดำเนินงาน นอกจากนี้บริษัทที่มีอายุการดำเนินงานในตลาดหลักทรัพย์ยาวนานมักจะเป็นบริษัทที่มีผลการดำเนินงานดี และได้รับความเชื่อมั่นจากลูกค้าและนักลงทุนถึงเรื่องความมั่นคงและความสามารถ ทางธุรกิจ รวมถึงได้รับความสนใจจากนักลงทุน จึงต้องมีการเปิดเผยข้อมูลที่ทำให้เห็นถึง ความสามารถในการดำเนินงานที่ยาวนานของบริษัท แม้ว่าจะมีงานวิจัยบางงานที่ไม่พบ ความสัมพันธ์ระหว่างอายุการดำเนินงานกับการเปิดเผยข้อมูล อย่างงานวิจัยของ อติศรา ผลาวรรณ (2548) พบว่า บริษัทที่มีอายุการดำเนินงานสูงจะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินที่ ครอบคลุมในรายละเอียดได้น้อย เนื่องจากบริษัทที่มีอายุการดำเนินงานมายาวนานจะมีการอนุรักษ์ นิยม คือมีความระมัดระวังในการเปิดเผยข้อมูล และบริษัทมักจะมีชื่อเสียงในส่วนของ ประสบการณ์ในการดำเนินงานที่ได้รับความเชื่อถือ และได้รับความสนใจจากนักลงทุนอยู่แล้ว ดังนั้นบริษัทที่มีอายุการดำเนินงานสูงจะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลในระดับต่ำกว่าบริษัทที่มีอายุการ ดำเนินงานน้อย ดังนั้นผลการศึกษาในอดีตข้างต้น ทำให้การศึกษาครั้งนี้ตั้งสมมติฐานว่า

H₀: อายุของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

อายุ CEO ของธุรกิจ (CEO AGE)

นอกจากนี้การศึกษาในครั้งนี้มีการกำหนดตัวแปรควบคุมคืออายุ CEO ของธุรกิจ เนื่องจากประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่มีอายุมากกว่ามักจะมีความได้เปรียบในการแข่งขัน เมื่อเทียบกับประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่อายุน้อย เพราะเกิดจากประสบการณ์ในการบริหารงาน งานวิจัยของ Brandon H. D'Ewart (2014) พบว่า อายุของประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีความสัมพันธ์กับมูลค่าของบริษัท ประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่อายุน้อยที่สุดมีความสัมพันธ์ในเชิงลบต่อผลการดำเนินงาน ในขณะที่ประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่อายุมากกว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของบริษัทเนื่องจากประสบการณ์ที่สั่งสมมายาวนาน ส่วนงานวิจัยของ ฌนยพร จำเริญดารารัศมี (2558) พบว่าอายุของประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า อายุของประธานเจ้าหน้าที่บริหารเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ ทำให้มีจุดฉีภาวะ ประสบการณ์ และทักษะในการบริหารงานพร้อมที่จะกำหนดทิศทางขององค์กรให้สามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และส่งผลต่อการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนของบริษัทต่อไปในอนาคต

2.5 กรอบแนวคิดงานวิจัย

บทที่ 3

วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูล การวิจัยและพัฒนา : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งให้ความสำคัญในเรื่องของการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยนี้จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2561 ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยรวบรวมข้อมูลจากงบการเงิน รายงานประจำปี และแบบแสดงรายการประจำปี (56-1) เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเลือกกลุ่มตัวอย่างจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ติดต่อกันตลอดระยะเวลา 3 ปี คือ ระหว่างปี พ.ศ. 2559-2561 สำหรับงบการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดในหรือหลังวันที่ 31 ธันวาคม 2559 เป็นต้นไป

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในงานวิจัยนี้คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่อยู่ในตลาดติดต่อกันตั้งแต่ปี 2559-2561 ตามเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นประชากรที่อยู่ในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 8 กลุ่มอุตสาหกรรม ที่เปรียบเทียบกับโมเดลไทยแลนด์ 4.0 ทำให้ได้ประชากร 6 กลุ่มอุตสาหกรรม โดยแบ่งเป็น 5 อุตสาหกรรมเดิม (First S-Curve) คือ อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์

อัจฉริยะ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร และ 5 อุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) คือ หุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ อุตสาหกรรมดิจิทัล และอุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร และอุตสาหกรรมที่ไม่อยู่ใน S-Curve ที่ประกอบด้วย 20 หมวดธุรกิจ คือ 1. เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ประกอบด้วย 2 หมวดธุรกิจ คือ ธุรกิจการเกษตร อาหารและเครื่องดื่ม 2. ทรัพยากร ประกอบด้วย 2 หมวดธุรกิจ คือ พลังงานและสาธารณูปโภค เหมือนแร่ 3. เทคโนโลยี ประกอบด้วย 2 หมวดธุรกิจ คือ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4. บริการ ประกอบด้วย 5 หมวดธุรกิจ คือ การท่องเที่ยวและสันทนาการ การแพทย์ ขนส่งและโลจิสติกส์ พาณิชยกรรมและสิ่งพิมพ์ 5. สินค้าอุตสาหกรรม ประกอบด้วย 6 หมวดธุรกิจ คือ กระจกและวัสดุการพิมพ์ บรรจภัณฑ์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ ยานยนต์ วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักรเหล็ก 6. สินค้าอุปโภคบริโภค ประกอบด้วย 3 หมวดธุรกิจ คือ ของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน ของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์ แพชั่น ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตลอดระยะเวลาดังกล่าวที่รัฐบาลได้มีการประกาศโมเดล ประเทศไทย 4.0 ในปี พ.ศ. 2559 ล้วนเป็นบริษัทที่มีการวิจัยและพัฒนาที่เพิ่มขึ้น จึงเป็นตัวแทนที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัยนี้ โดยใช้ข้อมูลทั้งหมด 3 รอบปีบัญชีติดต่อกัน ทำให้ได้ประชากร 331 บริษัท และเลือกใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 181 บริษัทต่อปี แต่มีอยู่ 8 บริษัทที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์ คือ บริษัท ผลิตภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) บริษัท โซลาร์ตรอน จำกัด (มหาชน) บริษัท อุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ จำกัด (มหาชน) บริษัท ฟรุ่กาวา เม็ตทัล (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน) บริษัท ที.ซี.เจ.เอเชีย จำกัด (มหาชน) บริษัท ไวท์กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) บริษัท ซีพีแอล กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) และบริษัท ดี.ที.ซี.อินเตอร์ีส จำกัด (มหาชน) เนื่องจากไม่ทราบอายุของ CEO ของธุรกิจ ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 173 บริษัท จากสามรอบปีบัญชี จึงได้ 519 ตัวอย่าง

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน		กลุ่ม	
	ประชากร	ร้อยละ	ตัวอย่าง	ร้อยละ
1. เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร				
- ธุรกิจการเกษตร	11.00	3.32	6.00	3.31
- อาหารและเครื่องดื่ม	32.00	9.67	18.00	9.94
2. ทรัพยากร				
- พลังงานและสาธารณูปโภค	43.00	12.99	23.00	12.71
-เหมืองแร่	2.00	0.60	1.00	0.55
3. เทคโนโลยี				
- ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	9.00	2.72	5.00	2.76
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	27.00	8.16	14.00	7.73
4. บริการ				
- การท่องเที่ยวและสันทนาการ	11.00	3.32	6.00	3.31
- การแพทย์	20.00	6.04	11.00	6.08
- ขนส่งและโลจิสติกส์	16.00	4.83	9.00	4.97
- พาณิชย	21.00	6.34	11.00	6.08
- สื่อและสิ่งพิมพ์	25.00	7.55	13.00	7.18

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน		กลุ่ม	
	ประชากร	ร้อยละ	ตัวอย่าง	ร้อยละ
5. สินค้าอุตสาหกรรม				
- กระดาษและวัสดุการพิมพ์	1.00	0.30	1.00	0.55
- บรรจุกัมภ์	16.00	4.83	9.00	4.97
- ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์	14.00	4.23	8.00	4.42
- ยานยนต์	14.00	4.23	8.00	4.42
- วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร	12.00	3.63	7.00	3.87
- เหล็ก	22.00	6.65	12.00	6.63
6. สินค้าอุปโภคบริโภค				
- ของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน	10.00	3.02	5.00	2.76
- ของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์	7.00	2.11	4.00	2.21
- แพชั่น	18.00	5.44	10.00	5.52
รวม	331.00	100.00	181.00	100.00

3.3 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง การวัดปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา (ตัวแปรอิสระ)

ส่วนที่สอง การวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา โดยการใช้วิธีการนับจำนวน Text Unit ในรายงานประจำปี (ตัวแปรตาม)

3.3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ คือ ตัวแปรที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา จากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดตัวแปรอิสระได้ทั้งหมด 6 ตัวแปร คือ

- ขนาดของบริษัท (SIZE)
- ประเภทของอุตสาหกรรม (SECTOR)
- ความสามารถในการทำกำไร (PROFIT)
- โครงสร้างหนี้สิน (LEV)
- ลักษณะผู้สอบบัญชี (AUDIT)
- อายุของกิจการ (AGE)

โดยเก็บข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะของบริษัทจากรายงานประจำปี งบการเงิน และแบบแสดงรายการประจำปี (56-1)

ตัวแปรตาม

งานวิจัยในอดีตใช้การวิเคราะห์เนื้อหาหามาประยุกต์เพื่อใช้ในการวัดค่าตัวแปรตาม โดยงานวิจัยในประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา นิยมใช้วิธีนับความถี่ (Frequency) ของข้อมูล ในหลายงานวิจัยมีการใช้วิธีเดียวกันคือการนับจำนวนประโยค (Sentence) อย่างงานวิจัยของ วิกรม มโนหมั่นศรัทธา (2558) และ Gary (1999) เลือกใช้การนับประโยคโดยใช้คำนิยามของประโยคจากพจนานุกรม ให้ความหมายของประโยคว่าเป็นกลุ่มคำที่มีความหมายและความสมบูรณ์ในตัวเอง (A Set of Words Complete in Itself as The Expression of a Thought) เช่น ที่ใช้วิธีการนับความถี่ของ “Text Unit” ซึ่งเป็นส่วนของประโยคที่มีความหมายและข้อมูลในตัวเอง ที่อธิบายเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาของบริษัทรวมทั้งผลที่เกิดจากการวิจัยและพัฒนา ทำให้ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกที่จะใช้วิธีการนับจำนวน Text Unit เหมือนงานวิจัยของ (Nor et al., 2010)

ตัวแปรควบคุม

อายุ CEO ของธุรกิจ เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี

3.4 การวัดตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม และตัวแปรควบคุม ได้กำหนดวิธีการวัดมูลค่าของตัวแปรดังนี้

ตาราง 3.2 การวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	ความหมาย	การวัดค่า
SIZE	ขนาดของบริษัท	Natural Logarithm ของสินทรัพย์รวม
SECTOR	ประเภทอุตสาหกรรม	แบ่งประเภทอุตสาหกรรมตามการจัดประเภทของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อเทียบกับ 5 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายจากโมเดลไทยแลนด์ 4.0 ทำให้ได้ 6 กลุ่มอุตสาหกรรม ประกอบด้วย 20 หมวดธุรกิจ และกำหนดค่าให้หมวดธุรกิจเป็นตัวแปรหุ่นดังนี้ ธุรกิจการเกษตร อาหารและเครื่องดื่ม พลังงานและสาธารณูปโภค ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ การท่องเที่ยวและสันทนาการ การแพทย์ ขนส่งและโลจิสติกส์ ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ ยานยนต์ (S-Curve) = 1 อื่นๆ (Non S-Curve) = 0
PROFIT	ความสามารถในการทำกำไร	อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE)
LEV	โครงสร้างหนี้สิน	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E)
AUDIT	ผู้สอบบัญชีของบริษัท	Big4 = 1 Non Big4 = 0
AGE	อายุของกิจการ	จำนวนปีนับตั้งแต่ปีที่จดทะเบียนเป็นบริษัท จนถึงปี 2559, 2560, 2561 (ปีที่ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้)

ตัวแปร	ความหมาย	การวัดค่า
R&D DISCLOSURE	การเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา	การวิเคราะห์เนื้อหาโดยวิธีการนับความถี่ของข้อมูล (Text Unit) เป็นการนับจำนวนประโยคที่เปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา
CEO AGE	อายุ CEO ของธุรกิจ	อายุของผู้บริหารสูงสุดในปีที่ทำการเก็บข้อมูล

ตัวแปรตาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา จะจัดประเภทการเปิดเผยข้อมูลออกเป็น

1. Input เป็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา เช่น การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การลงทุนก่อสร้างศูนย์วิจัย และการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

2. Output เป็นการเปิดเผยความสำเร็จของการวิจัยและพัฒนาในปัจจุบันและศักยภาพที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

3. Future Expenditure เป็นการเปิดเผยการคาดการณ์ของการวิจัยและพัฒนาในอนาคตด้านตัวเงินและเนื้อหาในการวิจัยและพัฒนา

4. Financial เป็นการเปิดเผยข้อมูลด้านบัญชีหรือตัวเงิน เช่น จำนวนเงินที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนานโยบายทางด้านบัญชีที่เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา

5. Strategy เป็นการเปิดเผยการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์

โดยมีตัวอย่างของการนับความถี่ของการเปิดเผยข้อมูลดังนี้

“บริษัทให้ความสำคัญด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีโดยในปีที่ผ่านมาบริษัทได้ใช้งบประมาณในการวิจัยและพัฒนาถึง 1,000 ล้านบาท เพื่อก้าวสู่การเป็นบริษัทชั้นนำด้านนวัตกรรมของประเทศดังที่เห็นได้จากผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งเป็นนวัตกรรมล่าสุดของบริษัท”

จากประโยคข้างต้นสามารถแยกประโยคได้เป็น 4 ส่วนซึ่งเท่ากับ 4 Text Unit คือ

1. บริษัทให้ความสำคัญด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี

2. โดยในปีที่ผ่านมาบริษัทได้ใช้งบประมาณในการวิจัยและพัฒนาถึง 1,000 ล้านบาท

บาท

3. เพื่อก้าวสู่การเป็นบริษัทชั้นนำด้านนวัตกรรมของประเทศ

4. ดังที่เห็นได้จากผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งเป็นนวัตกรรมล่าสุดของบริษัท

จากตัวอย่างข้างต้นที่สามารถแยกได้เป็น 4 ส่วนสามารถจัดหมวดหมู่ได้ดังนี้

1. บริษัทให้ความสำคัญด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี เป็นเป็นการเปิดเผยการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ของบริษัท

2. โดยในปีที่ผ่านมาบริษัทได้ใช้งบประมาณในการวิจัยและพัฒนาถึง 1,000 ล้านบาท เป็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา เช่น การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การลงทุนก่อสร้างศูนย์วิจัย และการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

3. เพื่อก้าวสู่การเป็นบริษัทชั้นนำด้านนวัตกรรมของประเทศ เป็นการเปิดเผยการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ของบริษัท

4. ดังที่เห็นได้จากผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งเป็นนวัตกรรมล่าสุดของบริษัท เป็นการเปิดเผยความสำเร็จของการวิจัยและพัฒนาในปัจจุบันและศักยภาพที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

3.5 สมการที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานงานวิจัย

ตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาเพื่อนำมาสร้างเป็นแบบจำลองเพื่อทำการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางแบบ Panel Data โดยมีสมการดังต่อไปนี้

$$\text{TEXTUNIT} = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \beta_6 X_6 + \beta_7 X_7 + \epsilon$$

โดย	TEXTUNIT	คือ จำนวน Text unit ที่มีการเปิดเผยข้อมูล
	X_1	คือ ขนาดของบริษัท (SIZE)
	X_2	คือ ประเภทอุตสาหกรรม 6 กลุ่มอุตสาหกรรม (SECTOR)
	X_3	คือ ความสามารถในการทำกำไร (PROFIT)
	X_4	คือ โครงสร้างหนี้สิน (LEV)
	X_5	คือ ผู้สอบบัญชีของบริษัท (AUDIT)
	X_6	คือ อายุของกิจการ (AGE)
	X_7	คือ อายุ CEO ของธุรกิจ (CEO AGE)
	ϵ	คือ ความคลาดเคลื่อน (Errors)

3.6 วิธีการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับของการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statics) อธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระดับการเปิดเผยข้อมูลและคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูล ด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ส่วนการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ใช้อธิบายการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา กับขนาดของบริษัท ประเภทอุตสาหกรรม ความสามารถในการทำกำไร อัตราส่วนหนี้สิน ผู้สอบบัญชีของบริษัท อายุของกิจการ และอายุ CEO ของธุรกิจ ส่วนการวิเคราะห์คุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางแบบ Panel Data

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูล การวิจัยและพัฒนา : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2559-2561 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ 1.) เพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ ปัจจุบันนับตั้งแต่รัฐบาล ประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 2.) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งจากการเก็บข้อมูลจากรายงานประจำปี งบการเงิน และแบบแสดงรายการ 56-1 หลังจากพิจารณาถึงความครบถ้วนของข้อมูลแล้วทำให้ได้ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 519 ตัวอย่างจากสามรอบปีบัญชี มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statics) เพื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) รวมทั้งการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยการ วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการ วิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา เพื่อสรุปข้อมูลเกี่ยวกับสถิติเชิงพรรณนา ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและเพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ ปัจจุบันนับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0

4.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0

4.1 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา เพื่อสรุปข้อมูลเกี่ยวกับสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและเพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ ปัจจุบันนับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statics) ทำเพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด ความถี่และร้อยละในการวิเคราะห์ และยังได้แสดงผลการรวบรวมข้อมูลปริมาณของการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของแต่ละปี ปริมาณการเปิดเผยข้อมูล โดยแยกตามเรื่องที่มีการเปิดเผย โดยแสดงผลได้ดังนี้

ตาราง 4.1 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SIZE (ล้านบาท)	213.00	255,483.87	52,461.47	196,510.96
SIZE (LN)	5.36	14.67	9.05	1.67
PROFIT	-238.66	3,655.30	14.52	161.87
LEV	-11.66	26.54	.99	1.65
AGE	1.00	136.00	33.29	16.90
CEO AGE	33.00	86.00	59.12	10.45
TEXUNIT	.00	51.00	10.99	9.86
ตัวแปรค่าไม่ต่อเนื่อง (Discrete Variable)				
ตัวแปร	N	Dummy = 1	Dummy = 0	%
SECTOR	173	90.00	83.00	50.00
AUDIT	173	120.00	53.00	46.22

ตารางที่ 4.1 เป็นการแสดงผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ผลจากการวิเคราะห์ค่าลอการิทึมธรรมชาติของ SIZE หรือขนาดของบริษัทที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.67 ค่าต่ำสุดคือ 5.36 และค่าสูงสุดคือ 14.67 PROFIT หรือความสามารถในการทำกำไร (ROE) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ

161.87 ค่าต่ำสุดคือ -238.66 และค่าสูงสุดคือ 3,655.30 LEV หรือโครงสร้างหนี้สิน (D/E) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.65 ค่าต่ำสุดคือ -11.66 และค่าสูงสุดคือ 26.54 AGE หรืออายุของกิจการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.29 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.90 อายุต่ำสุดคือ 1 ปี และอายุสูงสุดคือ 136 ปี CEO AGE หรืออายุ CEO ของบริษัทมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 59.12 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.45 อายุต่ำสุดคือ 33 ปี และอายุสูงสุดคือ 86 ปี TEXUNIT หรือปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.99 ประโยค ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.86 ค่าต่ำสุดคือ 0 ประโยค และค่าสูงสุดคือ 51 ประโยค โดยจากกลุ่มตัวอย่าง 519 ตัวอย่างพบว่าการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา 474 ตัวอย่าง ส่วนตัวแปรที่เป็นตัวแปรหุ่นอย่าง SECTOR หรือประเภทอุตสาหกรรมที่เป็นอุตสาหกรรม S-Curve เท่ากับ 90 บริษัท อุตสาหกรรมอื่นๆ 83 บริษัท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 50.00 และ AUDIT หรือผู้สอบบัญชีของบริษัทที่เป็น Big4 มี 120 บริษัท และผู้สอบบัญชีอื่นๆอีก 53 บริษัท ซึ่งมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 46.22

ตารางที่ 4.2 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรหุ่นที่ใช้ในการศึกษา

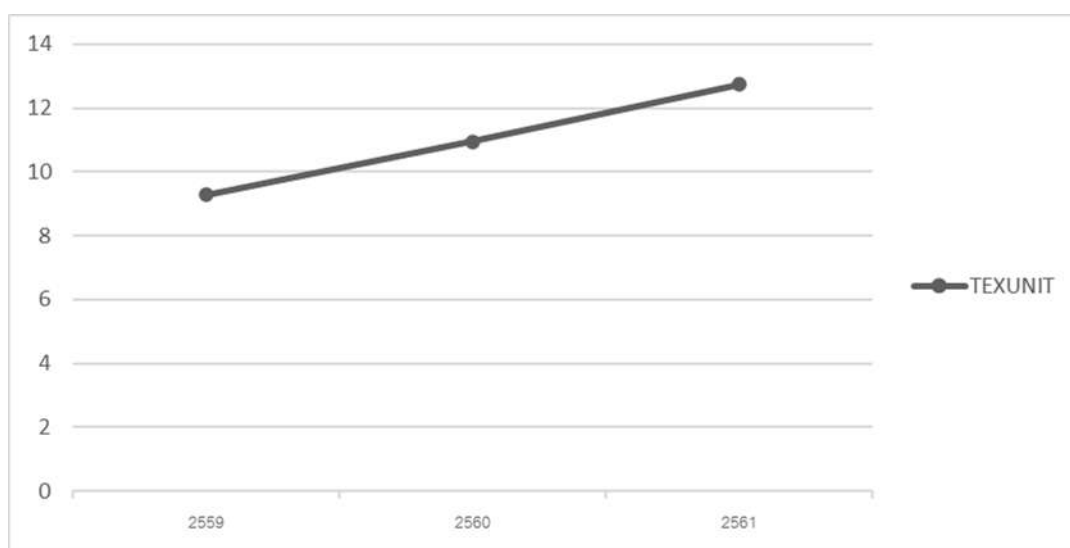
ตัวแปรหุ่น	จำนวน	จำนวน	ร้อยละของ	ร้อยละของ
	ตัวอย่างที่มีค่าเท่ากับ 1	ตัวอย่างที่มีค่าเท่ากับ 0	ตัวอย่างที่มีค่าเท่ากับ 1	ตัวอย่างที่มีค่าเท่ากับ 0
SECTOR	270.00	249.00	52.02	47.98
AUDIT	359.00	160.00	69.17	30.83

ตารางที่ 4.2 เป็นการแสดงผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรหุ่นที่ใช้ในการศึกษา โดยผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับ SECTOR หรือประเภทอุตสาหกรรมที่เป็นอุตสาหกรรม S-Curve มีจำนวน 270 ตัวอย่างที่มีค่าเท่ากับ 1 ส่วนอุตสาหกรรมอื่นๆ หรือ Non S-Curve มีจำนวน 249 ตัวอย่าง ที่มีค่าเท่ากับ 0 รวมทั้งหมด 519 ตัวอย่าง ที่ได้จากการเก็บข้อมูล 3 งวดปีบัญชีนั้น หมายความว่า มีบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรม S-Curve 90 บริษัท จากกลุ่มตัวอย่าง 173 บริษัท ของแต่ละปี ส่วน AUDIT หรือผู้สอบบัญชีของบริษัทมีจำนวนตัวอย่างที่มีค่าเท่ากับ 1 จำนวน 359 จากตัวอย่างทั้งหมด นั้นหมายถึงจากกลุ่มตัวอย่าง 519 ตัวอย่างที่รวบรวมข้อมูลทั้งสามปีนั้นมีตัวอย่างที่มีผู้สอบบัญชีของบริษัทเป็น Big4 ทั้งหมด 359 ตัวอย่าง และเป็นผู้สอบบัญชีอื่นๆที่ไม่ใช่ Big4 จำนวน 160 ตัวอย่าง

ตารางที่ 4.3 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาแยกตามปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2561

ปี	2559	2560	2561	รวม
TEXUNIT ทั้งหมด	1,607.00	1,894.00	2,205.00	5,706.00
TEXUNIT เฉลี่ย	9.29	10.95	12.75	10.99

ตารางที่ 4.3 เป็นตารางแสดงปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาแบ่งตามปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2561 ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในปี 2559 บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลโดยเฉลี่ย 9.29 ประโยค ในปี 2560 บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 10.95 ประโยค ในขณะที่ในปี 2561 บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเช่นกันเป็น 12.75 ประโยค โดยที่เฉลี่ยทั้งสามปีบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาโดยเฉลี่ย 10.99 ประโยค

4.1 แผนภูมิแสดงแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

ภาพที่ 4.1 เป็นภาพแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ซึ่งจากการเปิดเผยข้อมูลโดยเฉลี่ยที่รวบรวมข้อมูลได้นั้นแสดงให้เห็นแนวโน้มของการเพิ่มขึ้นของการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาเป็นไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้นในทุกๆปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2561 อาจเกิดจากนโยบายของรัฐบาลที่ประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นนโยบายใหม่ของรัฐบาลที่ประกาศใช้ในปี 2559 ทำให้บริษัทให้ความสำคัญในการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นและมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้นทุกๆปี

ตารางที่ 4.4 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาแยกตามเรื่องที่เปิดเผยข้อมูล

เรื่องที่เปิดเผยข้อมูล	TEXUNIT	เฉลี่ย	ร้อยละ
Input	3,805.00	7.33	66.68
Output	765.00	1.47	13.41
Future Expenditure	151.00	0.29	2.65
Financial	109.00	0.21	1.91
Strategy	876.00	1.69	15.35
รวม	5,706.00	10.99	100.00

ตารางที่ 4.4 เป็นการแสดงปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาที่แยกตามเรื่องที่เปิดเผยข้อมูล ผลการวิเคราะห์คือ บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ Input หรือการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนในการวิจัยและพัฒนามากที่สุดคือร้อยละ 66.68 รองลงมาเป็น Strategy หรือการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ของบริษัทคือร้อยละ 15.35 รองลงมาเป็น Output หรือการเปิดเผยความสำเร็จของการวิจัยและพัฒนาในปัจจุบันและศักยภาพที่เพิ่มขึ้นในอนาคตของบริษัทคือร้อยละ 13.41 รองลงมาเป็น Future Expenditure หรือการเปิดเผยการคาดการณ์ของการวิจัยและพัฒนาในอนาคตของบริษัทคือร้อยละ 2.65 ส่วนที่เปิดเผยน้อยสุดก็คือ Financial หรือการเปิดเผยข้อมูลด้านบัญชีหรือตัวเงินที่บริษัทใช้ในการวิจัยและพัฒนาของบริษัทคือร้อยละ 1.91 ตามลำดับ

การเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาตามตาราง 4.4 เป็นการเก็บข้อมูลจากรายงานประจำปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2561 เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ วิกรม มโนหมั่นศรัทธา (2558) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 237 ตัวอย่างจากปี 2555-2557 ในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในดัชนี STE 100 ของประเทศไทย และพบว่าบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทยในอดีตมีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีเฉลี่ยอยู่ที่ 7.4 TEXUNIT พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาโดยเฉลี่ยน้อยกว่าการเปิดเผยข้อมูลที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปีในปัจจุบันของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สาเหตุที่บริษัทมีการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นสืบเนื่องมาจากที่ประเทศไทยมีการประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นนโยบายใหม่ของรัฐบาลที่ประกาศใช้ในปี 2559 เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

และทำให้บริษัทต่างๆ ที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา และเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้นทุกๆ ปีในรายงานประจำปี

4.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยการใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งประกอบไปด้วยผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ด้วยวิธีเพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางแบบ Panel Data เพื่อใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามซึ่งผลการทดสอบเป็นดังนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) โดยใช้วิธีเพียร์สัน (Pearson Correlation) เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัวที่ใช้ในการศึกษาว่าไม่มีความสัมพันธ์ในระดับสูง เพราะถ้าหากตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ในระดับสูงอาจทำให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ทำให้ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุผิดพลาดได้

การทดสอบความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์ของเพียร์สันเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งตัวแปรควบคุม คือ อายุ CEO ของธุรกิจ พบว่า ขนาดของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนามากที่สุด $r = 0.446$ เมื่อทำการตรวจสอบ Multicollinearity ด้วยค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่าค่า VIF มีค่าอยู่ระหว่าง 1.023 ถึง 1.290 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 ทำให้เห็นว่าตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์เป็นตัวแปรตัวเดียวกันจึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ทำให้สามารถนำมาวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ได้ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

ตัวแปร (Variable)	TEXUNIT	SIZE	SECTOR	PROFIT	LEV	AUDIT	AGE	CEO AGE
TEXUNIT	1							
SIZE	.446**	1						
SECTOR	.045	.224**	1					
PROFIT	.018	.035	.048	1				
LEV	.022	.206**	-.010	-.402**	1			
AUDIT	.145**	.261**	.161**	.032	.127**	1		
AGE	.078	.052	-.092*	-.044	-.023	-.078	1	
CEO AGE	.117**	.046	.065	.019	-.054	-.084	.067	1
VIF		1.187	1.086	1.224	1.290	1.115	1.030	1.023

*ระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.05, **ระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.01

โดย	TEXTUNIT	คือ จำนวน Text unit ที่มีการเปิดเผยข้อมูล
	X ₁	คือ ขนาดของบริษัท (SIZE)
	X ₂	คือ ประเภทอุตสาหกรรม 6 กลุ่มอุตสาหกรรม (SECTOR)
	X ₃	คือ ความสามารถในการทำกำไร (PROFIT)
	X ₄	คือ โครงสร้างหนี้สิน (LEV)
	X ₅	คือ ผู้สอบบัญชีของบริษัท (AUDIT)
	X ₆	คือ อายุของกิจการ (AGE)
	X ₇	คือ อายุ CEO ของธุรกิจ (CEO AGE)

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 ใช้วิธีการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางแบบ Panel Data เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระคือ ขนาดของบริษัท ประเภทอุตสาหกรรม 6

กลุ่มอุตสาหกรรม ความสามารถในการทำกำไร โครงสร้างหนี้สิน ผู้สอบบัญชีของบริษัท และอายุของกิจการ ตัวแปรตามคือ จำนวน Text unit ที่มีการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ส่วนตัวแปรควบคุมคือ อายุ CEO ของธุรกิจ มีสมการดังนี้

$$\text{TEXTUNIT} = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \beta_6 X_6 + \beta_7 X_7 + \epsilon$$

โดยที่

TEXTUNIT =	การเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา	วัดค่าจากการวิเคราะห์เนื้อหาโดยวิธีการนับความถี่ของข้อมูล (Text Unit) เป็นการนับจำนวนประโยคที่เปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา
$X_1 =$	ขนาดของบริษัท	วัดค่าจาก Natural Logarithm ของสินทรัพย์รวม
$X_2 =$	ประเภทอุตสาหกรรม	แบ่งประเภทอุตสาหกรรมตามการจัดประเภทของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อเทียบกับ 5 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายจากโมเดลไทยแลนด์ 4.0 ทำให้ได้ 6 กลุ่มอุตสาหกรรมโดยประกอบด้วย 20 หมวดธุรกิจ และกำหนดค่าให้หมวดธุรกิจเป็นตัวแปรหุ่นดังนี้ ธุรกิจการเกษตร อาหารและเครื่องดื่ม พลังงาน และ สาธารณูปโภค ชี้น ส่วนอิเล็กทรอนิกส์ การท่องเที่ยวและสันทนาการ การแพทย์ ขนส่งและโลจิสติกส์ ปีโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ ยานยนต์ (S-Curve) = 1 อื่นๆ (Non S-Curve) = 0
$X_3 =$	ความสามารถในการทำกำไร	วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE)
$X_4 =$	โครงสร้างหนี้สิน	วัดค่าจากอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E)
$X_5 =$	ผู้สอบบัญชีของบริษัท	วัดค่าจากตัวแปรหุ่น Big4 = 1, Non Big4 = 0

$X_6 =$	อายุของกิจการ	วัดค่าจากจำนวนปีนับตั้งแต่ปีที่จดทะเบียนเป็นบริษัทจนถึงปี 2559, 2560, 2561 (ปีที่ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้)
$X_7 =$	อายุ CEO ของธุรกิจ	วัดค่าจากอายุของผู้บริหารสูงสุดในปีที่ทำการเก็บข้อมูล
$\epsilon =$	ความคลาดเคลื่อน	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางแบบ Panel Data ดังตารางที่ 4.6 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized	t	Sig
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	-19.401	3.032		-6.398	.000
SIZE	2.699	.250	.458	10.785	.000***
SECTOR	-1.369	.802	-.069	-1.707	.088*
PROFIT	-.002	.003	-.033	-.753	.452
LEV	-.527	.265	-.088	-1.984	.048**
AUDIT	1.282	.878	.060	1.460	.145
AGE	.025	.023	.043	1.084	.279
CEO AGE	.093	.037	.099	2.506	.013**
R Square					.222
Adjusted R Square					.212
F-Value (Sig)					20.889(.000)

*ระดับนัยสำคัญที่ 0.1, **ระดับนัยสำคัญที่ 0.05, ***ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

จากตารางที่ 4.6 เป็นตารางแสดงค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Coefficient of Determinant – R Square) ซึ่งพบว่าค่า R Square มีค่าเท่ากับ 0.222 นั้นหมายความว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ซึ่งประกอบด้วย ขนาดของบริษัท ประเภทอุตสาหกรรม 6 กลุ่ม อุตสาหกรรม ความสามารถในการทำกำไร โครงสร้างหนี้สิน ผู้สอบบัญชีของบริษัท และอายุของกิจการ โดยมีอายุ CEO ของธุรกิจเป็นตัวแปรควบคุม สามารถนำมาอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 22.2 หรือเท่ากับร้อยละ 21.2 หากดูจากค่า Adjusted R Square ส่วนผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 พบว่าคุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ ขนาดของบริษัท และอายุ CEO ของธุรกิจส่งผลในทิศทางบวกต่อการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ส่วนประเภทอุตสาหกรรมและ โครงสร้างหนี้สินส่งผลในทิศทางลบต่อการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

ตารางที่ 4.7 สรุปสมมติฐานการศึกษา

สมมติฐาน	ผลลัพธ์
H ₁ : ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา	ยอมรับ
H ₂ : ประเภทอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา	ปฏิเสธ
H ₃ : ความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา	ปฏิเสธ
H ₄ : โครงสร้างหนี้สินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา	ยอมรับ
H ₅ : ลักษณะผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา	ปฏิเสธ
H ₆ : อายุของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา	ปฏิเสธ
H ₇ : อายุ CEO ของธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา	ยอมรับ

ตารางที่ 4.7 สรุปสมมติฐานการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาซึ่งได้จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เปรียบเทียบกับสมมติฐาน สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 ตั้งไว้ว่า ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

สมมติฐานที่ 2 ตั้งไว้ว่า ประเภทอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า ประเภทอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

สมมติฐานที่ 3 ตั้งไว้ว่า ความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการทำกำไรไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

สมมติฐานที่ 4 ตั้งไว้ว่า โครงสร้างหนี้สินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างหนี้มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

สมมติฐานที่ 5 ตั้งไว้ว่า ลักษณะผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะผู้สอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

สมมติฐานที่ 6 ตั้งไว้ว่า อายุของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า อายุของกิจการไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

สมมติฐานที่ 7 ตั้งไว้ว่า อายุ CEO ของธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า อายุ CEO ของธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูล การวิจัยและพัฒนา : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2559-2561 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ เพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ ปัจจุบันนับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้ โมเดลไทยแลนด์ 4.0 และเพื่อศึกษาคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูล การวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นับตั้งแต่รัฐบาล ประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 โดยมีคำถามวิจัยและสมมติฐานในงานวิจัย ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งในบทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ประโยชน์ที่ได้รับ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไปในอนาคต

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาตัวแปรอิสระ 6 ตัว ประกอบด้วย ขนาดของบริษัท (SIZE) ประเภทอุตสาหกรรม (SECTOR) ความสามารถในการทำกำไร (PROFIT) โครงสร้างหนี้สิน (LEV) ลักษณะผู้สอบบัญชี (AUDIT) และอายุของกิจการ (AGE) โดยมีตัวแปรควบคุม 1 ตัว คือ อายุ CEO ของธุรกิจ (CEO AGE)

การศึกษาในครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเก็บข้อมูลจากรายงานประจำปี งบการเงิน และแบบแสดงรายการ 56-1 หลังจากทีพิจารณาถึงความครบถ้วนของข้อมูลแล้วทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 519 ตัวอย่าง จากสามรอบปีบัญชี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2561

จากการเก็บข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statics) เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา รวมทั้งได้มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา หลังจากนั้นได้นำมาวิเคราะห์วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัย

และพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้ โมเดลไทยแลนด์ 4.0 โดยมีประเด็นในการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

5.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

5.3 ข้อจำกัดของงานวิจัย

5.4 ข้อเสนอแนะและงานวิจัยในอนาคต

5.1 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปและอภิปรายผลการศึกษารวบรวม เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัท และการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานได้ดังนี้

1. ศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ ปัจจุบันนับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0

สรุปผลการศึกษา พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 173 บริษัท มีการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา โดยแบ่งเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตร และอาหาร 24 บริษัท กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร 24 บริษัท กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี 19 บริษัท กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ 50 บริษัท กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม 45 บริษัท และกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค 19 บริษัท จำนวนประโยชน์ที่มีการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ตลอดระยะเวลา 3 ปี จำนวน 10.99 ประโยชน์ โดยเรียงลำดับประโยชน์ที่เปิดเผย ได้แก่ ในปี พ.ศ. 2561 มีการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาเฉลี่ย 12.75 ประโยชน์ ปี พ.ศ. 2560 มีการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาเฉลี่ย 10.95 ประโยชน์ และปี พ.ศ. 2559 มีการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาเฉลี่ย 9.29 ประโยชน์ นอกจากนี้ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่าปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาตลอดระยะเวลา 3 ปี มีระดับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี เนื่องจากนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ในปี พ.ศ. 2559 ที่ใช้เป็นโมเดลของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ที่มุ่งปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เพื่อให้ประเทศก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง ทำให้บริษัทในภาคอุตสาหกรรมมีการปรับตัว เพื่อให้สามารถเติบโตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง โดยกระตุ้นให้ภาคเอกชนมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มมากขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งนโยบายไทยแลนด์ 4.0 นี้มีความสอดคล้องกับระดับ

การเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตามที่ถูกวิจัยได้ ทำการศึกษาในครั้งนี้

2. คุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้ โมเดลไทยแลนด์ 4.0 จากการทดสอบสมมติฐานทั้ง 6 ข้อพบว่า

สมมติฐานที่ 1 ขนาดของบริษัท (SIZE) วัดค่าจากยอดของสินทรัพย์รวม ผลการทดสอบพบว่าขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 คือบริษัทขนาดใหญ่มีแนวโน้มของการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา มากกว่าบริษัทขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทชาติ รัต นนบุรี (2555), รัฐฐาธิป ยุทธนา (2555), วิกรรม มโนหมั่นศรีธธา (2558), Scott (1994) และ Kasznik and Lev (1995) พบว่าขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูล เพราะบริษัท ขนาดใหญ่มีข้อได้เปรียบในเรื่องของการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) ของการจัดทำ ข้อมูลและการเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณชนทราบเกี่ยวกับการบริหารงานของบริษัท (Lang and Lundholm, 1993) ส่วนงานวิจัยของ Ragini (2012) พบว่าขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนของบริษัทในประเทศอินเดียและในประเทศญี่ปุ่น และยัง พบว่า บริษัทขนาดเล็กใช้นโยบายการบัญชีที่แตกต่างกับบริษัทขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญ และมีความเป็นไปได้ว่าบริษัทขนาดใหญ่มีศักยภาพในการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา มากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก เพราะบริษัทขนาดใหญ่มีงบประมาณในการทำวิจัยและพัฒนาสูงกว่าบริษัทขนาดเล็ก ส่งผลให้บริษัทขนาดใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาสูงตามไปด้วยเพื่อเป็นการ ทำให้นักลงทุนเห็นกิจกรรมต่างๆ ที่บริษัททำเพื่อให้ผลการดำเนินงานของบริษัทหรือสินทรัพย์ของ บริษัทเพิ่มขึ้นจากการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัท ส่งผลให้นักลงทุนสนใจเข้ามาร่วม ลงทุนกับบริษัทในระยะยาว

สมมติฐานที่ 2 ประเภทของอุตสาหกรรม (SECTOR) จากการจัดประเภท อุตสาหกรรมต่างๆ ตามเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และผู้วิจัยได้เปรียบเทียบกับ โมเดลไทยแลนด์ 4.0 ทำให้ได้ 6 กลุ่มอุตสาหกรรมที่อยู่ในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย ประกอบด้วย 20 หมวดธุรกิจ ผลการทดสอบพบว่าประเภทอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 คือประเภทอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูล

การวิจัยและพัฒนา มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของบริษัทที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านต่างๆ มีข้อบ่งชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประเภทอุตสาหกรรมกับระดับการเปิดเผยข้อมูลงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน มีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลที่คล้ายคลึงกัน และเปิดเผยในระดับที่ใกล้เคียงกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ จูติมา กิ่งแก้ว (2554), Gary (1999), Yuan Ding et al., (2003) ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างความเข้มข้นของการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันจะเผชิญกับสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะได้รับแรงผลักดันให้เปิดเผยข้อมูลเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน เนื่องจากการวิจัยและพัฒนา ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2561) เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ค่าใช้จ่ายในส่วนของพัฒนานั้นสามารถรับรู้เป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนได้ สินทรัพย์ไม่มีตัวตนมักเกี่ยวข้องกับสิทธิหรือสัญญา ซึ่งน่าจะเกิดแตกต่างกันระหว่างอุตสาหกรรม จึงเป็นไปได้ว่า กิจกรรมในประเภทอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันจะมีลักษณะในการเลือกใช้นโยบายบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกันจึงเป็นไปได้ว่าประเภทของอุตสาหกรรมส่งผลในทิศทางลบกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

สมมติฐานที่ 3 ความสามารถในการทำกำไร (PROFIT) วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) จากการทดสอบไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 คือความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา นั้นหมายความว่าบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรไม่ว่าจะสูงหรือต่ำ ก็ไม่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาแต่อย่างใด และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทชาติ รัตนบุรี (2555), Singhvi and Desai (1971) ที่พบว่าความสามารถในการทำกำไรซึ่งวัดจากอัตราส่วนผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท และวิกรม มโนหมั่นศรัทธา (2558) ก็พบว่าความสามารถในการทำกำไรที่วัดจากผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาเช่นกัน ซึ่งอาจเกิดจากการที่บริษัทลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาแล้ว แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายสูง ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัท ซึ่งถ้าอัตราผลตอบแทนอยู่ในระดับต่ำผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลน้อยลงตามไปด้วย

สมมติฐานที่ 4 โครงสร้างหนี้ (LEV) วัดค่าจากอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) โดยที่ผู้วิจัยมีการตั้งสมมติฐานที่ 4 คือบริษัทที่มีโครงสร้างหนี้สินสูงมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลน้อยกว่าบริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินต่ำ ผลการทดสอบพบว่าโครงสร้างหนี้สินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นหมายความว่าบริษัทที่มีโครงสร้างหนี้สินสูงมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลน้อยกว่าบริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิกรม มโนหมั่นศรัทธา (2558) ที่พบว่าบริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินสูงจะมีแนวโน้มของการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาน้อยกว่าบริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินต่ำ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ฐิติมา กิ่งแก้ว (2554) พบว่าบริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินสูงจะมีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ เพราะเงินทุนที่มาจากส่วนของผู้ถือหุ้นนั้น ย่อมตามมาด้วยการระดมเบี้ยจ่ายที่ต้องจ่ายชำระให้เจ้าหนี้และยังส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทกิจการใดที่พึ่งพิงเงินทุนที่มาจากแหล่งนี้มากเกินไป ความเสี่ยงทางฐานะการเงินย่อมมีสูงตามไปด้วยจึงเลือกที่จะไม่เปิดเผยข้อมูล

สมมติฐานที่ 5 ลักษณะผู้สอบบัญชีของบริษัท (AUDIT) วัดค่าจากการเป็นผู้สอบบัญชีที่เป็นผู้สอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 แห่งในประเทศไทย (Big4) หรือผู้สอบบัญชีอื่นๆ (Non Big4) จากการทดสอบไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 5 คือลักษณะผู้สอบที่เป็น Big4 ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนามากกว่าบริษัทที่เป็น Non Big4 หมายความว่าบริษัทที่ไม่ว่าจะ เป็น Big4 หรือ Non Big4 ก็ไม่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา และทำให้พบว่าผลการทดสอบไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Singhvi and Desai (1971); Khaled Dahawy (2009); Wallace et al. (1994), Francis and Yu (2009), Wallace et al. (1994) ที่พบว่าสำนักงานสอบบัญชี Big 4 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลอันเนื่องมาจาก Big 4 เป็นบริษัทข้ามชาติ มีการให้บริการนอกเหนือไปจากการสอบบัญชี พนักงานมีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญค่อนข้างสูงกว่าบริษัทสอบบัญชีทั่วไป นอกเหนือจากนี้แล้วบริษัทยังให้ความสำคัญกับชื่อเสียง ต้องการให้ลูกค้าเปิดเผยข้อมูลให้มีคุณภาพ แต่การเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัทไม่ว่าจะเป็นผู้สอบบัญชีแบบ Big4 หรือ Non Big4 ก็ไม่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลอาจเกิดจากการที่บริษัทมีแรงจูงใจที่จะไม่เปิดเผยข้อมูลด้านนี้เนื่องจากเรื่องของการแข่งขันที่สูงขึ้นในทุกๆ ปีระหว่างคู่แข่งในตลาดที่ทำธุรกิจลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

สมมติฐานที่ 6 อายุของกิจการ (AGE) วัดค่าจากจำนวนปีนับตั้งแต่วันที่จดทะเบียนเป็นบริษัทจนถึงปีที่ผู้วิจัยทำการศึกษา จากการทดสอบไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 6 คืออายุของกิจการมากส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาว่าอายุกิจการน้อย หมายความว่าอายุของกิจการไม่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัท ทำให้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Owusu-Ansah and Yeoh (2005), Zoysa and Wijewardena (2003) ที่พบว่าอายุของกิจการมีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลจาก 3 ปัจจัย คือ 1. กิจการที่เพิ่งเปิดดำเนินการได้รับผลกระทบเชิงลบต่อการแข่งขันมากกว่าถ้ากิจการเปิดเผยข้อมูลบางรายการ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา ค่าใช้จ่ายในการลงทุน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น 2. ค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล และสื่อสารข้อมูลจะเป็นภาระสำหรับกิจการที่เพิ่งเปิดดำเนินการมากกว่ากิจการที่มีอายุการดำเนินงานนาน และ 3. กิจการที่เพิ่งเปิดดำเนินการไม่นานยังไม่มีข้อมูลสำหรับเปิดเผยสู่สาธารณะชนมากนัก ส่วนกิจการที่มีอายุการดำเนินงานนานสามารถใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ควรมีการเปิดเผยข้อมูลที่ส่งผลดีต่อกิจการและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับนักลงทุน และลูกค้า นอกจากนี้กิจการที่เปิดดำเนินการมานานอาจมีการพัฒนาแนวปฏิบัติในการรายงานทางการเงินและต้องการเผยแพร่ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของบริษัทต่อกู้ตลาดมากกว่ากิจการที่เพิ่งเปิดดำเนินการ แตกต่างจากงานวิจัยของ อลิศรา ผลาวรรณ (2548) ที่พบว่าบริษัทที่มีอายุการดำเนินงานสูงจะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินที่ครอบคลุมในรายละเอียดได้น้อย เนื่องจากบริษัทที่มีอายุการดำเนินงานมายาวนานจะมีการอนุรักษ์นิยม มีความระมัดระวังในการเปิดเผยข้อมูล และบริษัทมักจะมีชื่อเสียงในส่วนของประสบการณ์ในการดำเนินงานที่ได้รับความเชื่อถือ และได้รับความสนใจจากนักลงทุนอยู่แล้ว ดังนั้นบริษัทที่มีอายุการดำเนินงานสูงจะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลในระดับต่ำกว่าบริษัทที่มีอายุการดำเนินงานน้อย จากการทดสอบไม่พบความสัมพันธ์เนื่องจากไม่ว่าอายุกิจการจะมากหรือน้อยก็ไม่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา เพราะบริษัทอาจไม่ได้ลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาแต่มีการลงทุนด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน

สมมติฐานที่ 7 อายุ CEO ของธุรกิจ (CEO AGE) วัดค่าจากอายุของผู้บริหารสูงสุดในปีที่ทำการเก็บข้อมูล ผลการทดสอบพบว่าอายุ CEO ของธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ 7 คืออายุ CEO ยิ่งมากยิ่งขึ้นส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา เพราะ CEO ทำหน้าที่บริหารจัดการและควบคุมดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบาย ระเบียบและข้อบังคับของบริษัท พิจารณาแผนการลงทุนในธุรกิจต่างๆ ที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่บริษัทและผู้มีส่วนได้เสียอย่างเช่นนักลงทุน ลูกค้า เป็นต้น ผู้บริหารอายุมากจะมีวุฒิภาวะสูง มีประสบการณ์ในการ

บริหารงาน มีทักษะในการบริหารงานเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กรให้สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร และตอบสนองความต้องการให้กับผู้มีส่วนได้เสียได้อย่างเต็มที่ (ฉันทพร จำเริญคารารัตน์, 2558)

5.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ประโยชน์เชิงการนำไปใช้ และประโยชน์เชิงทฤษฎีดังต่อไปนี้

5.2.1 ประโยชน์เชิงการนำไปใช้

จากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้บริษัททราบถึงสถานการณ์การเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา และทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ ปัจจุบัน ใช้เป็นข้อมูลให้กับบริษัทในการวางแผน กำหนดนโยบาย พิจารณาแผนการลงทุนและการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัท ที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่บริษัท นักลงทุน เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า เจ้าหนี้ และยังเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในประเทศ สร้างความตระหนักรู้ให้เห็นความสำคัญของการวิจัยและพัฒนาให้กับภาครัฐและเอกชน รวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี เพื่อให้ทุกภาคส่วนหันมาให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา เป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศที่มุ่งปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม และนักวิชาการสามารถนำผลการศึกษาในครั้งนี้มาใช้เป็นฐานข้อมูลและใช้เป็นประโยชน์ในการขยายงานวิจัยต่อไปในอนาคต

5.2.2 ประโยชน์เชิงทฤษฎี

จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาคูณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้ทราบแนวโน้มของการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบเก็บข้อมูลคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา โดยมีการประยุกต์จากงานในอดีตที่มีความสอดคล้องหรือเกี่ยวข้องกัน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ เนื่องจากยังไม่มียงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 และใช้

เป็นข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของ ตลาดหลักทรัพย์ต่อไป

จากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบว่าทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย และทฤษฎีตัวแทน สามารถอธิบายถึงคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 เพื่อเปิดเผยให้ผู้มีส่วนได้เสียเห็นว่าบริษัทให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา เป็นการสร้างมูลค่าให้กับบริษัท โดยมีนโยบายการเปิดเผยข้อมูลให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบถึงการดำเนินงานของบริษัท ส่วนทฤษฎีตัวแทน เป็นการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน เพื่อลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างตัวการกับตัวแทน ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจะส่งผลต่อต้นทุนและกำไรของบริษัท

5.3 ข้อจำกัดของงานวิจัย

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2561 มีเพียงสื่อเดียวในการศึกษา จึงถือเป็นข้อจำกัดในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยใช้สื่อจากรายงานประจำปีในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพราะเป็นสื่อที่ยอมรับจากผู้ให้ข้อมูล และเป็นสื่อที่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. การศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลเพียง 3 ปีเท่านั้น อาจจะไม่เพียงพอต่อการหาความสัมพันธ์

3. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาใช้ประชากรจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพียงกลุ่มเดียวและเลือกเฉพาะอุตสาหกรรมที่อยู่ในโมเดลไทยแลนด์ 4.0 เท่านั้น ซึ่งอาจไม่เพียงพอในการศึกษาครั้งนี้

4. การศึกษาครั้งนี้ใช้คุณลักษณะของบริษัทเพียง 6 ตัว ซึ่งได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมในอดีต อาจไม่เพียงพอที่จะสะท้อนถึงการเปิดเผยการวิจัยและพัฒนาทั้งหมดของบริษัท

5.4 ข้อเสนอแนะและงานวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยและพัฒนาจากสื่ออื่นๆ เช่น เว็บไซต์ของบริษัท เพื่อให้เห็นถึงสิ่งที่บริษัททำในปัจจุบัน และเป็นการศึกษาโดยการใช้สื่อที่แตกต่างกันออกไป

2. การศึกษาครั้งต่อไปควรเก็บรวบรวมข้อมูลให้มากกว่า 3 ปี
3. การศึกษาครั้งต่อไปควรเลือกประชากรทุกอุตสาหกรรมและทุกหมวดธุรกิจมาใช้ในการศึกษา และควรศึกษาจากกลุ่มประชากรอื่นด้วย เช่น ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI) เพื่อเป็นการเปรียบเทียบกันระหว่างตลาด
4. การศึกษาครั้งต่อไปควรใช้คุณลักษณะของบริษัทอื่นๆ มาใช้ในการศึกษาร่วมด้วย เช่น การกระจุกตัวของผู้อื้อหุ้น หรือ การเป็นบริษัทบรรษัทภิบาล เป็นต้น

บรรณานุกรม

10 อันดับประเทศที่มีคะแนนนวัตกรรมสูงที่สุดในโลก 2019. ค้นจาก

<http://www.bloomberg.com/news/articles/2019-01-22/germany-nearly-catches-korea-as-innovation-champ-u-s-rebounds>.

2016 Global R&D Funding Forecast. (Winter 2016). R&D Magazine (p.3). ค้นจาก

<https://w.iriweb.or~sites/default/files/2016GobaR%26DFundinForecast - 2.pdf>.

5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมายสู่ไทยแลนด์ 4.0. ค้นจาก

<http://www.sites.google.com/site/framee434343/phathnakarthailand-4-0/5-klum-thekhnoloyi-laea-xutsahkrmm-pea-hmay-su-thiy-laend>.

ก้าวเข้าสู่ “ไทยแลนด์ 4.0” กับการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ไปกับนวัตกรรม January 21, 2017 by

Modern Manufacturing Post Views: 17,743.

โชติญาณ หิตะพงศ์. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลใน “บทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร” ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิตติมา กิ่งแก้ว. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมตามความสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธัญพร จำเริญดารารัตน์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของคณะกรรมการและคุณลักษณะของผู้บริหารสูงสุด กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นันทชาติ รัตนบุรี. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินบนหน้าเว็บไซต์ของบริษัท: กรณีศึกษา บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง “แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียน” (บจ/ป 23-00) ประกาศ ณ วันที่ 30 เมษายน 2536.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พรพัตรา เอี้ยวประดิษฐ์. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะเฉพาะของกิจการและการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีรายชื่อหลักทรัพย์ในดัชนีSET 100. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรชนิตว์ แสงนภาวรรณ. (2550). การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาของบริษัทในกลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2561). เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน. สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- รติมา คชนันท์. (2560). บทควมวิชาการ การวิจัยและพัฒนา : บทบาทสำคัญสู่ความสำเร็จนวัตกรรม. ค้นจาก <http://library2.parliament.go.th/.../2560/hi2560-022.pdf>.
- รัฐชาติป ยุทธนา. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจด้านเศรษฐกิจ : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รู้จัก BIG4 : 4 บริษัทตรวจสอบบัญชีระดับโลก ที่ได้จบบัญชีฝันอยากเข้าทำงาน. ค้นจาก <http://www.dek-d.com/activity/50228>.
- วันดี เวทวงศ์กุล. (2550). ผลกระทบของกลยุทธ์ ประสิทธิภาพและค่าตอบแทนต่อความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนกรรมการอิสระกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิกรม มโนหมั่นศรีทธา (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิลป์พร ศรีจันเพชร. (2551). ทฤษฎีบรรษัทภิบาล. วารสารบริหารธุรกิจ,31(120),1-4.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุมาลี เอกพล. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวงจรชีวิตของกิจการ ขนาดของกิจการและรายจ่ายในการวิจัยและพัฒนา กับผลตอบแทนของหลักทรัพย์. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2559). ข่าวประชาสัมพันธ์: รัฐบาลเพิ่มแรงจูงใจทางภาษีงานวิจัยเป็น 300 %. ค้นจาก <http://www.nstda.or.th/rdc>.
- อลิศรา ผลาวรรณ. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูล ในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย . วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิทธิพล R&D กับมูลค่าเพิ่มที่แตกต่าง. ค้นจาก <http://www.krungsri.com/bank/th/plearn-plearn/influence-value-added-difference.html>.
- Alsaeed, K. (2006). The Association between Firm Specific Characteristics and Disclosure: The Case of Saudi Arabia. *Managerial Auditing Journal*, 21 (5), 476–496.
- Brandon H. D'Ewart. (2014). The Effect of CEO Gender, Age, and Salary On Firm Value. Claremont McKenna College Theses.
- Basso, L., Feitosa, E., Bido, D., and Kimura, H. (2013). “The Existence and Disclosure of Intangibles versus Corporate Financial Performance in France”. *Proceedings of the International Conference on Intellectual Capital, Knowledge Management & Organizational Learning*. 63-73.
- Botosan, C. A., and Plumlee, M. A. (2002). A Re-examination of disclosure level and expected cost of capital. *Journal of Accounting Research*, 40(1), 21–40.
- Bozzolan, S., Favotto, F., and Ricceri, F. (2003). Italian annual intellectual capital disclosure: An empirical analysis. *Journal of Intellectual Capital*, 4(4), 543-558.
- Craswell, A. , and S. Taylor. (1992) . Discretionary disclosure of reserves by oil and gas companies: An economic analysis. *Journal of Business Finance and Accounting* (January), 295-308.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Carrol, A., and Bucholtz, A. K. (2006). *Business and Society: Ethics and Stakeholder Management*. South western Publishing: Thompson.
- Deegan, C. (2001). *Financial Accounting Theory*. Roseville, NSW: McGraw-Hill Book Company Australia Pty. Limited.
- Dye, R. A. (1985). Disclosure of non-proprietary information. *Journal of Accounting Research*, 23 (1) 123–145.
- Elshandidy, T., Fraser, I., and Hussainey, K. (2011). Aggregated, voluntary, and mandatory risk disclosures incentives: evidence from UK FTSE all share. *International Review of Financial Analysis*, 30, 320–333.
- Francis, J., Nanda, D. and Olsson, P. (2008). Voluntary disclosure, earnings quality, and cost of capital. *Journal of Accounting Research*, 46, 53–99.
- Garcia-Meca, E., Parra, I., Martinez, I., and Larran, M. (2005). The explanatory factors of intellectual capital disclosure to financial analysts. *European Accounting Review*, 14(1), 63-94.
- Gary M. Entwistle. (1999). Exploring the R&D Disclosure Environment, *American Accounting Association – Accounting Horizons Vol.13 No.4 December 1999*, 323-341.
- Givoly, D., and D. Palmon. (1982). Timeliness of annual earnings announcement: Some empirical evidence. *The Accounting Review* (July), 486-508.
- Haggard, K. S., Martin, X. and Pereira, R. (2008). Does voluntary disclosure improve stock price informativeness?. *Financial Management*, 37(4), 747–768.
- Hassan, O., Romilly, P., Giorgioni, G. and Power, D. (2009). The value relevance of disclosure: Evidence from the emerging market of Egypt. *International Journal of Accounting*, 44(1), 79–102.
- Healy, P. M. and Palepu, K. G. (1993). The effect of firms' financial disclosure strategies on stock prices. *Accounting Horizons*, 7(1), 1–11.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Industrial Research Institute (IRI) , Research-Technology Management (RTM) , and R&D Magazine. (2016). Global R&D Funding Forecast, Rockaway: ABM Science Group.
- Jensen, M. C., and Meckling, W.H. (1976). Theory of the firm; managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of financial economics*, 3(4), 305-360.
- Jones, D. A. (2007) . Voluntary disclosure in R&D-intensive industries. *Contemporary Accounting Research*, 24(2), 489–522.
- Kaszniak, R., and B. Lev. (1995). To warn or not warn: Management disclosures in the face of an earnings surprise. *The Accounting Review* 70, 113-134.
- Lang, M., and R. Lundholm. (1993). Cross-sectional determinants of analysts ratings of corporate disclosures. *Journal of Accounting Research (Autumn)* , 246-271.
- Merkley, K. (2014) . Narrative disclosure and earnings performance: Evidence from R&D disclosures. *The Accounting Review*, 89(2), 725–757.
- Nicholas, A., and S. John. (2014). The Role of R&D Expenses for Profitability: Evidence from U.S. Fossil and Renewable Energy Firms. *International Journal of Economics and Finance*, 6(3), 8-5.
- Nord, L. (2011). R&D Investment Link to Profitability: A Pharmaceutical Industry Evaluation. *Undergraduate Economic Review*, 8(1), 6.
- Owusu-Ansah, S. and Yeoh, J. (2005). The Effect of Legislation on Corporate Disclosure Practices. *Abacus*, 41 (1), 92–109.
- Ragini. (2012). “Corporate Disclosure of Intangibles: A Comparative Study of Practices among Indian, US, and Japanese Companies.” *VIKALPA*. 37 (3), 51-72.
- Rizk, R., Dixon, R. and Woodhead, A. (2008). Corporate Social and Environmental Reporting: A Survey of Disclosure Practices in Egypt. *Social Responsibility Journal*, 4 (3), 306–323.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- R. Edward Freeman. (1983). *Strategic Management A Stakeholder Approach*. University of Minnesota. 47.
- Scott, T. (1994). Incentives and disincentives for financial disclosure: Voluntary disclosure of defined benefit pension plan information by Canadian firms. *The Accounting Review* (January), 26-43.
- Singhvi, S.S. and Desai, H.B. (1971). “An Empirical Analysis of the Quality of Corporate Financial Disclosure”, *Accounting Review*, 46, 129-138.
- Skinner, D. J. Should firms disclose everything to everybody? A discussion of “open cv. Closed conference calls: the determinants and effects of broadening access to disclosure. *Journal of Accounting and Economics* 34 (2003): 181.
- Smith, C., and J. Warner. (1979). On financial contracting: An analysis of bond covenants. *Journal of Financial Economics* 7, 111-161.
- Verrecchia, R. E. (1983). Discretionary disclosure. *Journal of Accounting and Economics*, 5(4), 179–194.
- Wallace, R. S. O., Naser, K. and Mora, A. (1994). The Relationship between the Comprehensiveness of Corporate Annual Reports and Firm Characteristics in Spain. *Accounting and Business Research*, 25 (97), 41–53.
- Yuan Ding, Gary Entwistle and Stolowy, H. (2003). Differences in R&D disclosure practices: Evidence in a French and Canadian context. *Advances in International Accounting*, 17, 55–72. Zeng S.X., Xu X.D., Yin H.T. and Tam C.M. (2012). Factors that Drive Chinese Listed Companies in Voluntary Disclosure of Environmental Information. *Journal of Business Ethics*, 109 (3), 309–321.
- Zoysa. A. D.; and Wijewardena, H. Financial disclosure in the corporate annual reports of Sri Lankan companies. 15 *Asian-Pacific Conference on International Accounting Issues* (2003): 22-25.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อบริษัทที่เก็บข้อมูล

ชื่อย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ
CHOTI	บริษัท ห้างเฮ็นโซติวิวัฒน์ขนาดใหญ่ จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	ธุรกิจ การเกษตร
GFPT	บริษัท จีเอฟพีที จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	ธุรกิจ การเกษตร
LEE	บริษัท ลีพัฒนาผลิตภัณฑ์ จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	ธุรกิจ การเกษตร
STA	บริษัท ศรีตรังแอมโกลอินดัสทรี จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	ธุรกิจ การเกษตร
TWPC	บริษัท ไทยวา จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	ธุรกิจ การเกษตร
VPO	บริษัท วิจิตรภัณฑ์ปาล์มออกซ์ จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	ธุรกิจ การเกษตร
APURE	บริษัท อกริเพียว โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
CBG	บริษัท คาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
CM	บริษัท เชียงใหม่โพรเซ่นฟู๊ดส์ จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
CPF	บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
CPI	บริษัท ชุมพรอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
F&D	บริษัท ฟู๊ดแอนด์ดริ้งส์ จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
HTC	บริษัท หาดทิพย์ จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ	อาหารและ

ชื่อย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ
		อุตสาหกรรมอาหาร	เครื่องดื่ม
ICHI	บริษัท อิชิตัน กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
LST	บริษัท ลำสูง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
MALEE	บริษัท มาลีกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
PB	บริษัท เพอร์ซิเดนท์ เบเกอรี่ จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
SNP	บริษัท เอส แอนด์ พี ซินดิเคท จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
SORKON	บริษัท ส. ขอนแก่นฟู๊ดส์ จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
SSF	บริษัท สุรพลฟู๊ดส์ จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
TFG	บริษัท ไทยฟู๊ดส์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
TIPCO	บริษัท ทิปโก้ฟู๊ดส์ จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
TKN	บริษัท เต้าแกนน้อย ฟู๊ดแอนด์มาร์เก็ตติ้ง จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
TU	บริษัท ไทยยูเนี่ยน กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและ เครื่องดื่ม
7UP	บริษัท เซเว่น ยูทิลิตี้ส์ แอนด์ พาวเวอร์ จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
BAFS	บริษัท บริการเรือเพลิงการบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
BANPU	บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ

ชื่อย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ
			สาธารณูปโภค
BCP	บริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
BCPG	บริษัท บีซีพีจี จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
BPP	บริษัท บ้านปู เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
CKP	บริษัท ซีเค พาวเวอร์ จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
EGCO	บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
ESSO	บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
GPSC	บริษัท โกลบอล เพาเวอร์ ซินเนอร์ยี จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
GUNKUL	บริษัท กันกุลเอ็นจิเนียริง จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
PTG	บริษัท พีทีจี เอ็นเนอยี จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
PTT	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
PTTEP	บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
SGP	บริษัท สยามแก๊ส แอนด์ ปิโตรเคมีคัลส์ จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
SOLAR	บริษัท โซลาร์ตรอน จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
SPCG	บริษัท เอสพีซีจี จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ

ชื่อย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ
			สาธารณูปโภค
SPRC	บริษัท สตาร์ ปิโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
SUSCO	บริษัท ชัสโก้ จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
TAE	บริษัท ไทย อะโกร เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
TCC	บริษัท ไทย แคปปิตอล คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
TOP	บริษัท ไทยออยล์ จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
TSE	บริษัท ไทย โซลาร์ เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค
PDI	บริษัท ผาแดงอินดัสทรี จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	เหมืองแร่
DELTA	บริษัท เดลต้า อีเลคโทรนิคส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	ชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์
EIC	บริษัท อุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	ชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์
KCE	บริษัท เคซีอี อิเล็กทรอนิกส์ จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	ชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์
SMT	บริษัท สตาร์ส ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	ชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์
TEAM	บริษัท ทีมพีริซิชั่น จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	ชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์
ADVANC	บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี สารสนเทศและ การสื่อสาร
AIT	บริษัท แอ็ดวานซ์ อินฟอร์เมชั่น	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี

ชื่อย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ
	เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)		สารสนเทศและ การสื่อสาร
DTAC	บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี สารสนเทศและ การสื่อสาร
ILINK	บริษัท อินเทอร์เน็ต คอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี สารสนเทศและ การสื่อสาร
INTUCH	บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี สารสนเทศและ การสื่อสาร
JAS	บริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี สารสนเทศและ การสื่อสาร
JTS	บริษัท จัสมิน เทเลคอม ซีเอสเต็มส์ จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี สารสนเทศและ การสื่อสาร
SAMART	บริษัท สามารถคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี สารสนเทศและ การสื่อสาร
SAMTEL	บริษัท สามารถเทลคอม จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี สารสนเทศและ การสื่อสาร
SDC	บริษัท สามารถ ดิจิตอล จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี สารสนเทศและ การสื่อสาร
SIS	บริษัท เอสไอเอส ดิสทริบิวชั่น (ประเทศ ไทย) จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี สารสนเทศและ

ชื่อย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ
			การสื่อสาร
SYNEX	บริษัท ซินเน็ค (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี สารสนเทศและ การสื่อสาร
THCOM	บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี สารสนเทศและ การสื่อสาร
TRUE	บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี สารสนเทศและ การสื่อสาร
CENTEL	บริษัท โรงแรมเซ็นทรัลพลาซา จำกัด (มหาชน)	บริการ	การท่องเที่ยว และสันทนาการ
DTC	บริษัท ดุสิตธานี จำกัด (มหาชน)	บริการ	การท่องเที่ยว และสันทนาการ
ERW	บริษัท ดี เอราวัณ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	บริการ	การท่องเที่ยว และสันทนาการ
LRH	บริษัท ลาгуน่า รีสอร์ท แอนด์ โฮเทล จำกัด (มหาชน)	บริการ	การท่องเที่ยว และสันทนาการ
ROH	บริษัท โรงแรมรอยัล ออคิด (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	บริการ	การท่องเที่ยว และสันทนาการ
SHANG	บริษัท แชนกรี-ลา โฮเต็ล จำกัด (มหาชน)	บริการ	การท่องเที่ยว และสันทนาการ

ชื่อย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ
BCH	บริษัท บางกอก เซน ฮอสปิทอล จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์
BDMS	บริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์
BH	บริษัท โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์
CHG	บริษัท โรงพยาบาลจุฬารัตน์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์
CMR	บริษัท เชียงใหม่รามธุรกิจการแพทย์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์
LPH	บริษัท โรงพยาบาล ลาดพร้าว จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์
NTV	บริษัท โรงพยาบาลนนทเวช จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์
RAM	บริษัท โรงพยาบาลรามคำแหง จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์
SKR	บริษัท สิริรินทร์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์
SVH	บริษัท สมิตีเวช จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์
VIBHA	บริษัท โรงพยาบาลวิภาวดี จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์
AAV	บริษัท เอเชีย เอวิเอชั่น จำกัด (มหาชน)	บริการ	ขนส่งและโลจิสติกส์
ASIMAR	บริษัท เอเชีย นามารีน เซอร์วิสเซส จำกัด (มหาชน)	บริการ	ขนส่งและโลจิสติกส์
BA	บริษัท การบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	บริการ	ขนส่งและโลจิสติกส์
BEM	บริษัท ทางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	บริการ	ขนส่งและโลจิสติกส์

ชื่อย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ
JWD	บริษัท เจดับเบิ้ลยูดี อินโฟโลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	ขนส่งและโลจิสติกส์
NOK	บริษัท สายการบินบีนนเกอร์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	ขนส่งและโลจิสติกส์
PSL	บริษัท พรีเมียม ชิปปิ้ง จำกัด (มหาชน)	บริการ	ขนส่งและโลจิสติกส์
THAI	บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)	บริการ	ขนส่งและโลจิสติกส์
WICE	บริษัท ไวส์ โลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	ขนส่งและโลจิสติกส์
BEAUTY	บริษัท บิวตี้ คอมมูนิตี้ จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์
BJC	บริษัท เบอร์ลี่ ยุคเกอร์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์
COM7	บริษัท คอมเซเว่น จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์
CPALL	บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์
GLOBAL	บริษัท สยามโกลบอลเฮ้าส์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์
HMPRO	บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์
IT	บริษัท ไอที ซีดี จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์
LOXLEY	บริษัท ล็อกซ์เลย์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์
MAKRO	บริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์
SPC	บริษัท สหพัฒนพิบูล จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์
SPI	บริษัท สหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์
AMARIN	บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)	บริการ	สื่อและสิ่งพิมพ์

ชื่อย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ
BEC	บริษัท บีอีซี เวิลด์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	สื่อและสิ่งพิมพ์
GRAMMY	บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน)	บริการ	สื่อและสิ่งพิมพ์
MAJOR	บริษัท เมเจอร์ ซินีเพล็กซ์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	บริการ	สื่อและสิ่งพิมพ์
MATCH	บริษัท แม็ทซิ่ง แม็กซิไมซ์ โซลูชั่น จำกัด (มหาชน)	บริการ	สื่อและสิ่งพิมพ์
MATI	บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน)	บริการ	สื่อและสิ่งพิมพ์
MCOT	บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)	บริการ	สื่อและสิ่งพิมพ์
MONO	บริษัท โมโน เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)	บริการ	สื่อและสิ่งพิมพ์
MPIC	บริษัท เอ็ม พิคเจอร์ส เอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	สื่อและสิ่งพิมพ์
SE-ED	บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)	บริการ	สื่อและสิ่งพิมพ์
TBSP	บริษัท ทีบีเอสพี จำกัด (มหาชน)	บริการ	สื่อและสิ่งพิมพ์
TKS	บริษัท ที.เค.เอส. เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)	บริการ	สื่อและสิ่งพิมพ์
WORK	บริษัท เวิร์คพอยท์ เอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	สื่อและสิ่งพิมพ์
UTP	บริษัท ยูไนเต็ด เปเปอร์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	กระดาษและวัสดุการพิมพ์
ALUCON	บริษัท อลูคอน จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	บรรจุภัณฑ์
CSC	บริษัท ฝาจีบ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	บรรจุภัณฑ์
NPPG	บริษัท เอ็นพีพีจี (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	บรรจุภัณฑ์
SITHAI	บริษัท ศรีไทยซูเปอร์แวร์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	บรรจุภัณฑ์

ชื่อย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ
TCOAT	บริษัท อุตสาหกรรมผ้าเคลือบพลาสติก ไทย จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	บรรจุภัณฑ์
TMD	บริษัท อุตสาหกรรมถังโลหะไทย จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	บรรจุภัณฑ์
TOPP	บริษัท ไทย โอ.พี.พี. จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	บรรจุภัณฑ์
TPBI	บริษัท ทีพีบีไอ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	บรรจุภัณฑ์
TPP	บริษัท ไทยบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	บรรจุภัณฑ์
GC	บริษัท โกลบอล คอนเน็คชั่นส์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ปิโตรเคมีและ เคมีภัณฑ์
IVL	บริษัท อินโดรามา เวนเจอร์ส จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ปิโตรเคมีและ เคมีภัณฑ์
PMTA	บริษัท พีเอ็ม โทรีเซน เอเชีย โซลคิงส์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ปิโตรเคมีและ เคมีภัณฑ์
PTTGC	บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ปิโตรเคมีและ เคมีภัณฑ์
TCCC	บริษัท ไทยเซ็นทรัลเคมี จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ปิโตรเคมีและ เคมีภัณฑ์
TPA	บริษัท ไทยโพลีเอคริลิก จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ปิโตรเคมีและ เคมีภัณฑ์
UP	บริษัท ยูเนียนพลาสติก จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ปิโตรเคมีและ เคมีภัณฑ์
WG	บริษัท ไวท์กรุป จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ปิโตรเคมีและ เคมีภัณฑ์
AH	บริษัท อ่าปีโก ไฮเทค จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ยานยนต์
BAT-3K	บริษัท ฮิตาชิ เคมิคอล สโตเรจ แบตเตอรี่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ยานยนต์

ชื่อย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ
CWT	บริษัท ชัยวัฒนา แทนเนอริ์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ยานยนต์
GYT	บริษัท กู๊ดเยียร์(ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ยานยนต์
IHL	บริษัท อินเตอร์ไฮด์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ยานยนต์
PCSGH	บริษัท พี.ซี.เอส.แมชชีน กรุ๊ปโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ยานยนต์
SAT	บริษัท สมบูรณ์ แอ็ดวานซ์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ยานยนต์
TRU	บริษัท ไทยรุ่งยูเนี่ยนคาร์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ยานยนต์
ASEFA	บริษัท อาซีฟา จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	วัสดุ อุตสาหกรรม และเครื่องจักร
CRANE	บริษัท ชูโก จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	วัสดุ อุตสาหกรรม และเครื่องจักร
FMT	บริษัท ฟรุ่กาวา เมืททัล (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	วัสดุ อุตสาหกรรม และเครื่องจักร
HTECH	บริษัท แอสเซียน เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	วัสดุ อุตสาหกรรม และเครื่องจักร
PK	บริษัท พัฒน์กล จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	วัสดุ อุตสาหกรรม และเครื่องจักร
SNC	บริษัท เอส เอ็น ซี ฟอ์เมอร์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	วัสดุ อุตสาหกรรม

ชื่อย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ
			และเครื่องจักร
TCJ	บริษัท ที.ซี.เจ.เอเชีย จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	วัสดุ อุตสาหกรรม และเครื่องจักร
AMC	บริษัท เอเชีย เมทัล จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	เหล็ก
BSBM	บริษัท บางสะพานบาร์มิล จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	เหล็ก
CEN	บริษัท แคปิตอล เอ็นจิเนียริ่ง เน็ตเวิร์ค จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	เหล็ก
GJS	บริษัท จี เจ สตีล จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	เหล็ก
INOX	บริษัท โพลโค-ไทยน็อกซ์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	เหล็ก
MAX	บริษัท แมกซ์ เมทัล คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	เหล็ก
PAP	บริษัท แปซิฟิกไพพ์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	เหล็ก
SMIT	บริษัท สหมิตรเครื่องกล จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	เหล็ก
TGPRO	บริษัท ไทย-เยอรมัน โปรดักส์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	เหล็ก
THE	บริษัท เดอะ สตีล จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	เหล็ก
TMT	บริษัท ทีเอ็มที สตีล จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	เหล็ก
TYCN	บริษัท ไทยคูน เวิลด์ไวด์ กรุ๊ป (ประเทศ ไทย) จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	เหล็ก
ACC	บริษัท แอควานซ์ คอนเนคชั่น คอร์ ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	ของใช้ใน ครัวเรือนและ สำนักงาน
DTCI	บริษัท ดี.ที.ซี.อินดัสตรีส์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	ของใช้ใน ครัวเรือนและ

ชื่อย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ
			สำนักงาน
L&E	บริษัท ไกลท์ติ้ง แอนด์ อีควิปเมนต์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	ของใช้ใน ครัวเรือนและ สำนักงาน
MODERN	บริษัท โมเดิร์นฟอรั่มกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	ของใช้ใน ครัวเรือนและ สำนักงาน
ROCK	บริษัท ร็อกเวิช จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	ของใช้ใน ครัวเรือนและ สำนักงาน
APCO	บริษัท เอเชียัน ไฟฟ์โตซูติกคอลส์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	ของใช้ส่วนตัว และเวชภัณฑ์
OCC	บริษัท โอ ซี ซี จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	ของใช้ส่วนตัว และเวชภัณฑ์
S & J	บ.เอส แอนด์ เจ อินเตอร์เนชั่นแนล เอนเตอร์ไพรส์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	ของใช้ส่วนตัว และเวชภัณฑ์
TOG	บริษัท ไทยออปติคอลล กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	ของใช้ส่วนตัว และเวชภัณฑ์
B52	บริษัท บี-52 แคปปิตอล จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	แฟชั่น
CPL	บริษัท ซีพีแอล กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	แฟชั่น
PAF	บริษัท แพนเอเชียฟุตแวร์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	แฟชั่น
PDJ	บริษัท แพรนด้า จิวเวลรี่ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	แฟชั่น
SABINA	บริษัท ซาบีน่า จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	แฟชั่น

ชื่อย่อ	บริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ
SUC	บริษัท สหยูเนี่ยน จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	แฟชั่น
TPCORP	บริษัท เท็กซัสไทล์เพรสทีจ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	แฟชั่น
TTI	บริษัท โรงงานผ้าไทย จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	แฟชั่น
UT	บริษัท ยูเนี่ยนอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	แฟชั่น
WACOAL	บริษัท ไทยวาโก้ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภค บริโภค	แฟชั่น

ภาคผนวก ข

แบบเก็บข้อมูลกระดาษทำการ (Working Paper)

แบบเก็บข้อมูลกระดาษทำการ (Working Paper)

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัย
และพัฒนา : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

แบบเก็บข้อมูลกระดาษทำการนี้แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของบริษัท

1. ชื่อบริษัท.....ชื่อย่อ.....

2. สินทรัพย์รวม

ปี 2559..... ล้านบาท

ปี 2560..... ล้านบาท

ปี 2561..... ล้านบาท

3. ประเภทอุตสาหกรรม

เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

บริการ

ทรัพยากร

สินค้าอุตสาหกรรม

เทคโนโลยี

สินค้าอุปโภคบริโภค

4. ความสามารถในการทำกำไร

- ROE ปี 2559.....% ปี 2560.....% ปี
2561.....%

5. โครงสร้างหนี้สิน

- D/E ปี 2559.....เท่า ปี 2560.....เท่า ปี 2561.....
เท่า

6. ผู้สอบบัญชีของบริษัท

- ปี 2559 Big 4 Non Big 4

- ปี 2560 Big 4 Non Big 4

- ปี 2561 Big 4 Non Big 4

ตอนที่ 2 การเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา ในรายงานประจำปี และ จากแบบ 56-1 โดยการนับจำนวนประโยชน์ที่เปิดเผยในแต่ละเรื่อง ดังนี้

1. Input เป็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา เช่น การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การลงทุนก่อสร้างศูนย์วิจัย และการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

- ปี 2559 จำนวน.....ประโยชน์

1. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

2. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

- ปี 2560 จำนวน.....ประโยชน์

1. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

2. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

- ปี 2561 จำนวน.....ประโยชน์

1. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

2. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

2. Output เป็นการเปิดเผยความสำเร็จของการวิจัยและพัฒนาในปัจจุบันและศักยภาพที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

- ปี 2559 จำนวน.....ประโยชน์

1. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

2. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

- ปี 2560 จำนวน.....ประโยชน์

1. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

2. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

- ปี 2561 จำนวน.....ประโยชน์

1. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

2. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

3. Future expenditure เป็นการเปิดเผยการคาดการณ์ของการวิจัยและพัฒนาในอนาคต ด้านตัวเงินและเนื้อหาในการวิจัยและพัฒนา

- ปี 2559 จำนวน.....ประโยค

1. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

2. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

- ปี 2560 จำนวน.....ประโยค

1. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

2. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

- ปี 2561 จำนวน.....ประโยค

1. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

2. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

4. Financial เป็นการเปิดเผยข้อมูลด้านบัญชีหรือตัวเงิน เช่น จำนวนเงินที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนานโยบายทางด้านบัญชีที่เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา

- ปี 2559 จำนวน.....ประโยค

1. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

2. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

- ปี 2560 จำนวน.....ประโยค

1. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

2. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

- ปี 2561 จำนวน.....ประโยค

1. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

2. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

5. Strategy เป็นการเปิดเผยการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์

- ปี 2559 จำนวน.....ประโยค

1. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

2. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

- ปี 2560 จำนวน.....ประโยค

1. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

2. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

- ปี 2561 จำนวน.....ประโยค

1. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

2. (เนื้อหาที่เปิดเผย)..... หน้า.....

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

ตัวอย่างการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนา

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการเปิดเผยข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา จะจัดประเภทการเปิดเผยข้อมูลออกเป็น

1. Input เป็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา เช่น การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การลงทุนก่อสร้างศูนย์วิจัย และการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

“อนุมัติการลงทุนก่อสร้างระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน โครงการเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor of Innovation: EECi) เพื่อรองรับการพัฒนาพื้นที่วังจันทร์วัลเลย์ให้เป็นศูนย์กลางในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเต็มรูปแบบ” จากรายงานประจำปี 2561 หน้า 8 บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

2. Output เป็นการเปิดเผยความสำเร็จของการวิจัยและพัฒนาในปัจจุบันและศักยภาพที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

“ธุรกิจเทคโนโลยีและวิศวกรรมได้ถูกจัดตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2561 จากการปรับโครงสร้างองค์กร เพื่อดำเนินงานด้านวิศวกรรม อสังหาริมทรัพย์ ดิจิทัลและเทคโนโลยี สนับสนุนการดำเนินธุรกิจของ ปตท. รวมถึงพัฒนาธุรกิจ New Business S-Curve โดยสร้างความเชื่อมโยงในการบริหารจัดการกลุ่มธุรกิจหลักของ ปตท. การวิจัยและพัฒนา ตลอดจนเสริมสร้างโอกาสใหม่ทางธุรกิจจากสินทรัพย์ที่มีอยู่ของ ปตท. อาทิ ที่ดินอาคาร สิ่งปลูกสร้างให้เกิดมูลค่าเพิ่ม (จากความเป็นเลิศในด้านเทคโนโลยีและวิศวกรรม) พัฒนาด้านแบบและแสวงหาโอกาสดำเนินธุรกิจ New Business S-Curve รองรับการเติบโตทั้งในประเทศและต่างประเทศ” จากรายงานประจำปี 2561 หน้า 40 บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

3. Future expenditure เป็นการเปิดเผยการคาดการณ์ของการวิจัยและพัฒนาในอนาคต ด้านตัวเงินและเนื้อหาในการวิจัยและพัฒนา

“ในด้านการสร้างความมั่นคงทางพลังงานให้กับประเทศ ในปี 2559 ปตท. ประสบความสำเร็จในการเจรจาสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG) ระยะยาวกับคู่ค้าทำให้สามารถลดต้นทุนการนำเข้า LNG ของประเทศตลอดอายุสัญญาลงได้ประมาณ 1.1 แสนล้านบาท และ ปตท. ได้เร่งดำเนินการก่อสร้างคลังรับก๊าซธรรมชาติเหลว แห่งที่ 1 ส่วนขยายจาก 5 เป็น 10 ล้านตันต่อปี ให้แล้วเสร็จสามารถใช้งาน ได้ตั้งแต่ต้นปี 2560 อีกทั้งยังได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ขยายเพิ่มเป็น 11.5 ล้านตันต่อปีให้แล้วเสร็จภายในปี 2562 และก่อสร้างคลังรับก๊าซธรรมชาติเหลวแห่งที่ 2

อีก 7.5 ล้านตันต่อปี ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565” จากรายงานประจำปี 2559 หน้า 14 บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

4. Financial เป็นการเปิดเผยข้อมูลด้านบัญชีหรือตัวเงิน เช่น จำนวนเงินที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนานโยบายทางด้านบัญชีที่เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา

“โครงการปรับปรุงกระบวนการผลิต โอลิฟินส์ (Olefins Reconfiguration Project: ORP) เป็นโครงการเพิ่มกำลังการผลิต โอลิฟินส์ 750,000 ตันต่อปี จากเดิมที่มีกำลังการผลิตอยู่ที่ 2,988,000 ตันต่อปี เป็น 3,738,000 ตันต่อปี มูลค่าเงินลงทุน 35,657 ล้านบาท คาดว่าจะดำเนินการผลิตเชิงพาณิชย์ ได้ภายในปี 2563” จากรายงานประจำปี 2561 หน้า 45 บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

5. Strategy เป็นการเปิดเผยการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์

“DECIDE NOW เป็นกลยุทธ์ขยายการเติบโต ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ต้องเร่งตัดสินใจ เพื่อให้เกิดการลงทุนภายใน 3 - 5 ปีเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจ โดยทุกกลุ่มธุรกิจจะมีการกำหนดกลยุทธ์การเติบโต (Growth Strategy) ผ่านนวัตกรรมการเติบโตอย่างยั่งยืน (Sustainable Innovation)” จากรายงานประจำปี 2559 หน้า 65 บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางสาวปนัดฐา พิมพกาญจน์

รหัสประจำตัวนักศึกษา 6110521705

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
บัญชีบัณฑิต	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	2550
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2559

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

นักวิชาการเงินและบัญชีปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

วิระวรรณ ศิริพงษ์ นิตินันท์ พรหมหันท์ ปนัดฐา พิมพกาญจน์ จิราภรณ์ ปัญญาธิง สุชาวดี แสงศรี
อิสรา มาลาวัยจันทร์ มัทนชัย สุทธิพันธุ์. (2562, 31 ตุลาคม). ความสัมพันธ์ระหว่างกา
รเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาและผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ปนัดฐา พิมพกาญจน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์กุลวดี ลิ้มอุสัน โน. (2563, 6 มิถุนายน). คุณลักษณะของ
บริษัทและการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยและพัฒนาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย. การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารจัดการ ครั้งที่ 12 ประจำปี
2563, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.